Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ◆ 8 июль 1970 йил, чоршанба ◆ № 158 (14.624). Баҳоси 2 тийин.

СОВЕТ — РУМИНИЯ МУЗОКАРАЛАРИ

БУХАРЕСТ, 6 июль. (ТАСС махсус мухбири). Бугун тушдан кейин Руминия Социалистик Республикаси Министрлар Совети саройида Совет — Руминия музокаралари бошланди.

Музокараларда Совет томонидан СССР Министрлар Совети Раиси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси А. Н. Косигин бошчилигидаги Совет партия-ҳукумат делегацияси қатнашди. Делегация составида қуйидагилар бор: КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари М. А. Суслов, КПСС Марказий Комитети аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири К. В. Русаков, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССРнинг Руминия Социалистик Республикасидаги элчиси А. В. Басов.

Музокараларда Руминия томонидан Руминия Социалистик Республикаси Министрлар Совети Раиси, Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитети Ижроия Комитети ва доимий Президиумининг аъзоси И. Г. Маурер бошчилигидаги Руминия партия-ҳукумат делегацияси қатнашди. Делегация составида қуйидагилар бор: Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитети Ижроия Комитети ва доимий Президиумининг аъзоси, Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретари П. Никулеску-Мизил, Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси, Руминия Социалистик Республикаси ташқи ишлар министри К. Мэнеску, Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитети аъзолигига кандидат, Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бўлим мудири В. Влад, Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси, Руминия Социалистик Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Т. Маринеску.

ДЎСТЛИГИМИЗ МУСТАҲКАМ

Совет партия-ҳукумат делегацияси шарафига зиёфат

БУХАРЕСТ, 7 июль. (ТАСС). Руминия Социалистик Республикаси Министрлар Советининг Раиси, Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитети Ижроия Комитети ва доимий Президиумининг аъзоси И. Г. Маурер кеча Министрлар Советининг саройида СССР Министрлар Совети Раиси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси А. Н. Косигин бошчилигидаги Совет партия-ҳукумат делегацияси шарафига қабул маросими ўтказди.

Ўртоқ И. Г. Маурер шу ерда ҳозир бўлган кишиларга қарата нутқ сўзлади.

Ҳар иккала мамлакат ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартномани биз билан бирга имзолаш учун Руминия Социалистик Республикасига келган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Совет давлатининг ҳурматли раҳбар-арбоби ўртоқ Алексей Николаевич Косигинга, Совет партия-ҳукумат делегациясидаги бошқа ўртоқларга, деди у, Руминия партия ва давлат раҳбарлиги, бутун румин халқи номидан самимий табрик сўзлари билан мурожаат қилишимдан ғоят мамнунман.

Биз хурсандчилик билан шуни қайд қиламизки, ҳар икки томонга наф келтирадиган ва уларни мамнун қиладиган суҳбатларимиз ҳам румин—совет ҳамкорлигининг ижобий йўлини ифода этади. Ижтимоий тузумнинг муштарак моҳияти, марксизм-ленинизм идеологияси, социализм ва коммунизм мақсадлари, социалистик интернационализм Руминия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги дўстона муносабатлар учун самарали замин вужудга келтиради. Булар давлатларимиз экономикаси ва маданияти тез ривожланиб боришига кучли таъсир кўрсатадиган омиллардир.

Ҳар икки томоннинг барча соҳаларида мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни бундан буён ҳам юксакроқ даражага кўтариш йўлидаги қатъиятини таъкидлаб ўтиш қувончлидир

Шундан кейин ўртоқ А. Н. Косигин нутқ сўзлади.

Дўстона табрикларингиз учун, делегациямизга кўрсатилган эътибор ва меҳмондўстлик учун, деди ўртоқ А. Н. Косигин, Совет партия-ҳукумат делегацияси номидан Сизга ташаккур изҳор қиламан. Социалистик Руминия пойтахтига келган биринчи кундаёқ румин меҳнаткашлари билан учрашувлар бизда унутилмас, ёрқин таассурот қолдирди.

Бу учрашувлар ўтказилган вазият, аввало, шуни исбот қиладики, Совет Иттифоқи ва Руминия халқлари, мамлакатларимизнинг коммунистик партиялари биргаликда катта йўл босиб ўтдилар ва 1948 йилда тузилган совет — румин Шартномасида баён этилган ғоялар рўёбга чиқди.

Ўтган йигирма йил мобайнида жаҳонда жуда катта ўзгаришлар рўй берди. Жаҳон социалистик системаси, халқаро ишчилар синфи, барча революцион ва тараққийпарвар кучлар тарихий тараққиёт жараёнини белгиловчи энг муҳим воқелик бўлиб қолди. Бутун жаҳондаги тараққийпарвар кучлар учун ҳеч қачон ҳозиргидек имкониятлар вужудга келмаган эди.

Социалистик мамлакатлар ўз халқларининг манфаатларини, социализм ва тинчлик манфаатларини кўзлаб, бу имкониятларни тўла рўёбга чиқаришга қодирдирлар. Совет Иттифоқи ва Руминия ана шу социалистик мамлакатлар оиласининг аъзосидир.

Жаҳон социализм системасининг буюк роли социалистик тузумимиз ва коллектив ҳамкорлигимиз очиб берадиган афзалликлардан келиб чиқади. Ана шу коллектив ҳамкорлигимиз марксизм-ленинизм, социалистик интернационализм принципларига асосланади.

Барча социалистик мамлакатларнинг бу ҳамкорлигидан тараққиёт йўлида олға қараб қилаётган муштарак ҳаракатимизни жадаллаштириш учун фойдаланиш—социализм мамлакатлари олдида турган энг муҳим вазифаларнинг биридир.

Совет Иттифоқининг партия-ҳукумат делегацияси дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги янги Шартномани имзолаш учун Бухарестга келди. Бу янги шартнома партияларимиз, мамлакатларимиз ва халқларимизнинг традицион дўстона алоқалари кейинги йилларда ҳам ўсиб, мустаҳкамланиб бориши учун ҳуқуқий асос бўлиб қолади, деб айтсам, ҳаммамизнинг фикримизни изҳор қилган бўламан, деб ўйлайман.

Руминия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги икки томонлама муносабатларни белгилаб берувчи янги шартнома айни вақтда бутун социалистик ҳамдўстлик давлатларининг бирдамлигини мустаҳкамлашга, уларнинг ўзаро қардошларча ёрдами, мустаҳкам сиёсий, иқтисодий ва ҳарбий ҳамкорлигини мустаҳкамлашга ҳам хизмат қилади, бу билан социалистик мамлакатларнинг обрўси ва таъсирини кучайтиришга, тинчлик ва социализм учун кураш манфаатларига хизмат қилади.

Биз ҳозирги кунда янги уруш хавфига қарши муваффақиятли кураш олиб бораётган эканмиз, Европада коллектив хавфсизликнинг самарали системасини вужудга келтиришни ёқлаб чиқаётган кучлар ўсиб бораётган экан, империалистик агрессорларнинг авантюралари барбод бўлаётган экан, буларнинг ҳаммаси кўп жиҳатдан социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг коллектив бўлиб фидокорлик билан қилаётган ишлари натижаси, уларнинг тинчлик ва социал тараққиёт йўлидаги курашда муайян бир мақсадни кўзлаб қилаётган ҳаракатлари натижасидир.

Ишчилар синфининг идеаллари тантанаси учун биргаликда олиб борилаётган кураш мамлакатларимизнинг меҳнаткашларини, совет ва румин коммунистларини бир-бирлари билан боғлайди. Биз, совет коммунистлари дўстона алоқаларимизнинг интернационал аҳамиятини яхши тушунамиз ва Совет Иттифоқи билан Руминия ўртасидаги қардошларча ҳамкорликни бутун чоралар билан мустаҳкамлашга қатъий қарор берганмиз.

И. Г. Маурер ва А. Н. Косигин ўртоқларнинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан кутиб олинди.

Қабул маросими дўстона вазиятда ўтди.

АХБОРОТ ИМЗОЛАНДИ

7 июлда Москвада Марказий Африка Республикаси Президенти ва ҳукумати бошлиғи генерал Жан-Бедэль Бокассанинг СССРда бўлиши тўғрисидаги Совет — Марказий Африка Республикаси қўшма ахбороти имзоланди.

Ахборотни Совет томонидан СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, Марказий Африка Республикаси томонидан Марказий Африка Республикаси Президенти ва ҳукумати бошлиғи генерал Жан-Бедэль Бокасса имзолади. (ТАСС).

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

Ўзбекистон ССР областларида картошка, сабзавот ва мева тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1970 йил 6 июлга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — картошка тайёрлаш плани; учинчи стун — топширилгани, тўртинчи стун — сабзавот тайёрлаш плани; бешинчи стун — топширилгани; олтинчи стун — мева тайёрлаш плани; еттинчи стун — топширилгани.

Тошкент	32700	5507	200000	35232	17000	5988
Сирдарё	1000	—	18000	1103	4000	927
Фарғона	8700	546	50000	16291	4000	2390
Наманган	1800	87	32000	5444	4000	1148
Андижон	500	29	40000	8059	4000	1014
Самарқанд	11000	655	90000	6691	7700	1512
Бухоро	—	—	20000	2257	1000	974
Қашқадарё	1000	249	20000	862	4000	819
Сурхондарё	1500	1201	15000	7081	3000	528
Хоразм	300	—	11000	928	300	165
Қорақалпоғистон АССР	1500	—	11000	267	2000	180
Республика бўйича:	60000	8274	507000	84215	51000	15645

МЎЛ ҲОСИЛ ИШҚИ

Бободеҳқон таъбири билан айтганда июль ойи ғўза парваришида ҳал қилувчи ой ҳисобланади. Н. Эгамбердиев раислик қилаётган Сирдарё районидаги «Победа» колхози азаматлари буни яхши тушунишади. 2500 тонна «оқ олтин» хирмонини яратиш учун барча имкониятлар ишга солиниб, ғўзалар яхши парвариш қилиняпти.

Хўжаликда пахтакорлик касбини улуғлаб келаётган моҳир пахта усталари жуда кўп. Мадиёр Шохиев, Ҳамро Шодмонов, Эргаш Файзиев ва Жиян Мансуров бошлиқ комсомол ёшлар бригадалари ҳосилдорликни 35-40 центнерга етказиш учун баракали меҳнат қиляпти.

Вақтида озиқлантирилиб, обтобида суғорилаётган ҳар туп ғўзада 4-5 тадан гул, 3-4 тадан кўсак тугунчаларини санаш мумкин.

Коммунист Ҳамро Давлатов, Дада Ҳатамов, Жунайдулла Нурназаров, Бобо Қубиддинов, Тошболта Нурматов сингари пўлат от чавандозлари ҳамкасб дўстлари орасида яхши натижаларга эришмоқдалар.

Ф. ЛУТФУЛЛАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбирлар постининг аъзоси.

Суратларда: (чапда) колхознинг моҳир механизатори Жунайдулла Нурназаров; (ўнгда) хўжаликдаги Ҳамро Шодмонов бошлиқ бригада далаларида ғўзалар парвариш қилиняпти. Автор фотоси.

БУТУН КУЧ—ПАХТАДАН

МЎЛ ҲОСИЛ ОЛИШ УЧУН КУРАШГА!

Янгиариқ районн қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг республикадаги барча пахтакорлар, совхоз ишчилари, механизаторлар, қишлоқ ва сув хўжалиги мутахассисларига, Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашларига мурожаати

Азиз ўртоқлар!

1970 йил совет халқи ва барча прогрессив инсоният учун шонли воқеа — Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг юз йиллиги нишонланган йилдир. Бутун дунё меҳнаткашлари Ленин юбилейини тантанали ва қувончли вазиятда нишонладилар.

Хоразм меҳнаткашлари юбилей йилини коммунистик қурилишнинг барча участкаларида катта-катта ютуқлар билан нишонлашга интилмоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми қарорларидан илҳомланган хоразмликлар партиянинг қишлоқ хўжалиги ҳамма соҳаларини янада юксалтириш, колхоз ва совхозларнинг экономикасини мустаҳкамлаш юзасидан берган кўрсатмаларини амалга ошириш борасида конкрет чоралар белгилаб, саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва уларни реализация қилиш юзасидан план ва социалистик мажбуриятларнинг барвақт бажарилиши учун курашни авж олдириб юбордилар.

Юбилей йилида биз, Янгиариқ районининг деҳқонлари ҳам зиммамизга юксак мажбуриятлар олдик. Биз давлатга 70 минг тонна пахта, 9 минг тонна шоли, 1100 тонна гўшт, 3770 тонна сут, 1 миллион 260 минг дона тухум, 115,2 тонна жун, 237 тонна пилла ва бошқа кўп қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотишга қарор қилдик.

Йилнинг биринчи палласи тугади. Районимизнинг колхоз ва совхозлари давлатга пилла, тухум, қоракўл тери ва ҳўл мева сотиш йиллик планларини бажардилар, давлатга ярим йиллик ҳисобидан гўшт ва сут етказиб бериш планини барвақт бажардигар. Деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини топшириш юксак суръатлар билан давом этмоқда.

Пахта етиштириш ҳажмининг тобора катталашиб бораётганлиги Ўзбекистон меҳнаткашларининг барча қардош совет халқлари олдидаги энг муҳим ватанпарварлик ва интернационал бурчидир. Пахта — бизнинг бойлигимиз, фахримиздир. Биз, Янгиариқ пахтакорлари, партия ва ҳукуматнинг қишлоқ меҳнаткашлари ҳақида қилаётган катта ғамхўрлигини сезиб, Ватан олдидаги юксак масъулиятимизни ҳис этган ҳолда, барча куч-қувватларимиз, маҳоратимиз ва тажрибамизни мўл «оқ олтин» ҳосили етиштиришга сарфлашга ҳаракат қиламиз. 1969 йилда районимизнинг хўжаликлари ҳар бир гектар ердан ўрта ҳисобда 35 центнердан пахта олдилар, давлатга 68 минг тоннадан зиёд пахта сотилди, пахта тайёрлаш плани муваффақиятли бажарилди.

Янгиариқликлар КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми қарорларига жавобан пахтани юқори сифатли парвариш қилиш юзасидан қўшимча чоралар белгиладилар, илгари қабул қилинган социалистик мажбуриятларини қайта кўриб чиқиб, янги янада юксак марраларни белгилаб олдилар. Район деҳқонлари юбилей йилида гектар бошига камида 40 центнердан пахта ҳосили кўтаришга, далалардан 80 минг тонна — пландагидан 15,4 минг тонна ва дастлаб қабул қилинган мажбуриятдагидан 10 минг тонна кўп пахта териб олиб, давлатга сотишга қарор қилдилар.

Пахтакорлар пахтазорларда социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб, пайкалда ғўзанинг зарур зичликда бўлишини таъминладилар, парваришни кучайтирдилар. Ҳозирги вақтда ғўза бултургидагига қараганда икки-уч ҳафта эрта ривож топмоқда 5 июлдаёқ ҳамма пайкаллардаги ғўзалар гуллай бошлаб ҳар бир тупда 1-2 тадан ҳосил тугунчаси бор эди. Биз ғўза парвариши суръатини сусайтирмаган ҳолда ҳар бир туп ғўзада иложи борича кўпроқ ҳосил тугунчаси бўлишига эришишни, техниканинг имкониятларидан иложи борича кўп фойдаланишни, ғўзанинг сувга эҳтиёжларини назарда тутган ҳолда уни табақалаб суғориб туришни ўз вазифамиз деб биламиз.

Азиз ўртоқлар!

Биз июль ва август ойлари учун конкрет тадбирлар ишлаб чиқдик: ғўза парваришини кучайтирган ҳолда, ҳар бир пайкалда, ҳар бир участкада, ҳар гектар ерда мўл ҳосил етиштиришга эришамиз. Июль ойи зарбдор ой деб эълон қилинди. Пахтакорлар ва механизаторлар фидокорона меҳнатлари билан мўл «оқ олтин» ҳосили ғўпламоқдалар. Ғўзага юқори сифатли ишлов бериш ва уни суғориш билан бир маҳалда пахта далаларини қишлоқ хўжалик зараркунандаларидан ҳимоялаш чоралари кўрилмоқда.

Биз июль ойида ҳамма пахтазорларда ғўзаларга камида бир ярим марта, ўсишдан орқада қолган участкалардаги ғўзаларга эса икки марта комплекс ишлов беришга қарор қилдик. Август ойида ҳар бир гектар ерга яна бир ишлов берилади.

Ғўзани минерал ўғит билан озиқлантиришни кечи билан 10 июлгача тамомламоқчимиз, ҳар бир гектар пахтазорга 5-6 тонна органик ва маҳаллий ўғит соламиз. Бунинг учун барча хўжаликларда махсус бригадалар тузиб қўйилди. Биз июль ойи мобайнида ҳар бир туп ғўзада 7-8 тадан бўлиқ кўсак ҳосил қиламиз, ғўзани ўз вақтида чилпиб чиқамиз.

Гектар бошига 40 центнердан пахта ҳосили кўтармоқ учун айни ҳозирги долзарб кунларда бор куч-ғайратларни ишга солиш зарурлигини тушунамиз. Ғўзани озиқлантириш, чопиқ қилиш юқори сифатли бўлишига, унинг айниқса кечки пайтларда суғорилишига алоҳида эътибор бермоқ лозим. Ҳосилнинг тақдири кўп жиҳатдан сувчиларнинг тўғри ва яхши ишлашига боғлиқ эканлиги кўп йиллик тажрибадан маълумдир.

Бу йил Янгиариқ районининг пахтакорлари машиналарда камида 32 минг тонна пахта териш мажбуриятини олдилар. Биз 9 минг гектар майдоннинг ғўзасини пахта машинада терилишига мослаб парваришламоқдамиз. 15 августгача пахта териш техникасини тахт қилиб қўямиз, кадрларни ўқитиб, машиналарни комплектлаб бўламиз. Пахтаси машинада териладиган ҳамма майдонда ғўза баргини ўз вақтида тўктирамиз.

Биз пахтачилик билан бирга қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг бошқа ҳамма соҳаларини юксалтириш юзасидан ҳам чоралар кўряпмиз. Район шоликорлари ҳар гектар ердан 47 центнердан шоли кўтариб, жами 14 минг тонна бу қимматли озуқа дони етказиб бериш мажбуриятини олдилар.

Биз жамоат чорвачилигини янада ривожлантириш, мол туёғини кўпайтириш, унинг маҳсулдорлигини ошириш ва маҳсулот таннархини арзонлаштириш юзасидан ҳам олдимизга катта-катта вазифалар қўйяпмиз.

Белгиланган тадбирларнинг муваффақиятли ҳал қилиниши мавжуд ҳамма моддий ва меҳнат ресурсларидан тўғри фойдаланилишига, меҳнатнинг моҳирона ташкил этилишига, дала меҳнаткашлари учун зарур маданий-маиший шароитлар вужудга келтирилишига, қишлоқ меҳнаткашларининг моддий манфаатдорлиги оширилишига боғлиқ бўлишини яхши тушунамиз.

Шу кунларда район колхоз ва совхозларининг партия ва комсомол ташкилотлари оммавий-сиёсий ишларни кучайтиришга, КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг материалларини кенг кўламда пропаганда қилиш ва тушунтиришга, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Пленумда қилган докладини ўрганишга эътибор бермоқдалар, қишлоқ меҳнаткашларини беш йилликнинг охирги йили учун зиммага олинган социалистик мажбуриятларнинг барвақт бажарилишига сафарбар қилмоқдалар.

Биз республика қишлоқ хўжалиги ходимларини Ўзбекистоннинг мўл пахтаси учун олиб бориладиган умумхалқ курашига қўшилишга чақирамиз. Мусобақадош дўстларимиз — Қозоғистон, Озарбайжон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистон қардош республикаларнинг ўзаро текшириш бригадалари орттирган қимматли тажриба ва улар берган яхши маслаҳатлардан фойдаланиб, барча моддий-техника ва киши ресурсларини ишга солиб, экинларни намунали парвариш қилиб, сиз азиз ўртоқ**лари** Ленин юбилейи йили — жонажон Коммунистик партиямизнинг XXIV съезди йилини хўжалик ва маданий қурилишда янги-янги катта муваффақиятлар билан нишонламоқ учун, **қишлоқ хўжалигининг ҳамма соҳаларини янада юксалтириш учун бошланган юришга қўшилишга даъват этамиз.**

ЯНГИАРИҚ РАЙОНИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИЛҒОРЛАРИНИНГ 1970 ЙИЛ 7 ИЮЛДА БЎЛИБ ЎТГАН КЕНГАШИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида

ХОРАЗМ ОБЛАСТЬ ЯНГИАРИҚ РАЙОНИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ РЕСПУБЛИКА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ БАРЧА ХОДИМЛАРИГА МУРОЖААТИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми қарорига жавобан ғўза ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари парваришини кучайтириш юзасидан қўшимча тадбирлар ўтказиш, шу йил пахта ҳосилдорлиги ва ялпи ҳосилни кескин оширишга эришишга чақириб, республика қишлоқ хўжалигининг барча ходимларига мурожаат қилган Хоразм область Янгиариқ район қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг ташаббусини маъқуллади. Янгиариқлик пахтакорлар экин парваришини кучайтириш ҳисобига ҳар гектар ердан 40 центнердан пахта олиб давлатга 80 минг тонна — пландагидан 15,4 минг тонна ва илгари қабул қилинган мажбуриятдагидан 10 минг тонна кўп пахта сотишга қарор қилдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети область ва район партия комитетлари, хўжаликларнинг бошланғич партия ташкилотлари зиммасига ҳар бир колхоз, совхоз, бригадада янгиариқликларнинг мурожаатини муҳокама қилишни ташкил этиш ва улардан ўрнак олиб юбилей йилида зиммага олинган мажбуриятларнинг сўзсиз тўла ва ошириб бажарилишига эришиш учун пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш юзасидан кўриладиган қўшимча тадбирларни белгилаш ва амалга ошириш вазифаларини юклади.

ҚАРДОШЛАРЧА ҲАМКОРЛИК

Марказий Африка Республикасининг Президенти ва ҳукумат бошлиғи генерал Жан-Бедэль Бокасса 6 июлда зиёфат берди. Зиёфатда СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров ва бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Жан-Бедэль Бокасса меҳмонларга қарата нутқ сўзлади. Аввало, деди у, бизни жуда яхши кутиб олганликлари ва самимий дўстона меҳмондўстлик кўрсатганликлари учун Олий Советга, Совет ҳукуматининг аъзоларига ва Ленинград ҳамда Волгограднинг ҳамма арбобларига чин кўнгилдан ташаккур изҳор қилишдан олдин Совет Иттифоқига қилган расмий визитимдан астойдил хурсанд эканлигимни айтишга ижозат бергайсиз.

Ўтказилган мажлисларда ҳар иккала делегациямиз қатнашди, хусусан биз олиб борган музокараларнинг аҳамиятини алоҳида таъкидлаб ўтишни истайман. Бу музокаралар давомида расмий тарихий ҳужжатлар ишлаб чиқилди. Ана шу мажлис ва музокаралардан ташқари пойтахт Москвада ҳам, Ленинград ва Волгоград шаҳарларида ҳам юқори мартабали арбоблар билан бевосита ўрнатган алоқаларим, шонли ўтмишингиз тўғрисидаги тўлқинлантирувчи эсдаликлар билан боғланган жойларга қилган сафаримиз, совет халқининг экономика, фан, маданият ва санъат соҳасидаги меҳнатининг порлоқ зафарларидан далолат берувчи замонавий ажойиб иншоотларингиз ярим аср мобайнида совет халқи даҳоси билан қўйилган улкан қадамга муносиб баҳо беришимиз учун имконият туғдирди.

Мен Совет Иттифоқининг шонли ўтмиши ҳақида гапирганимда, ўтган урушни, даҳшатли иккинчи жаҳон урушини эсга олмай қола олмайман. Ана шу уруш вақтида неча миллионлаб кишиларингиз ўзининг муқаддас она-Ватан озодлиги учун ва бутун жаҳонда тинчлик бўлиши учун жонларини фидо қилдилар.

Тинчлик учун курашаётган Совет Иттифоқи урушда ғолиб чиққандан кейин ҳозирги кунда ўзининг бутун куч-ғайратини ўз халқини бахт-саодатга эриштириш учун, бутун дунёда озодликни, халқлар ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни ҳимоя қилиш ҳамда мустаҳкамлаш учун сарф қилмоқда.

Совет Иттифоқининг бахтли истиқбол сари боришга қатъий қарор берганлигини, деб таъкидлади Ж. Б. Бокасса, фашизм кучларини тор-мор қилишга олиб келган эътиқод билангина таққослаб кўриш мумкин. Бунинг маъноси шуки, Совет Иттифоқи ўзининг давлат органларини мустаҳкамлаб ва агрессия кучларининг тинчликка қарши кирдикорларини даф қилмоқ учун зарур воситаларга эга бўлгани ҳолда ватан экономикасини ривожлантириш ва дўст мамлакатлар билан ўз муносабатларини мустаҳкамлаш йўлини танлаб олди.

Хилма-хил саноат комплекслари, қишлоқ хўжалиги проблемаларини тўғри ҳал этиш йўлидаги доимий изланишлар (ер куррасининг шу қисмидаги жуда оғир иқлим шароитлари қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга жиддий ҳалақит беради), Совет Иттифоқи билан дўстона алоқа боғлаган ва бу муносабатларни қўллаб-қувватлаётган мамлакатлар сонининг ортиб бораётганлиги буни ёрқин исбот этувчи далилдир.

Биз, Марказий Африка Республикаси гражданларига келганда шуни айтиш керакки, биз халқимизнинг турмуш даражасини оширишни таъминлаш мақсадида қишлоқ хўжалигимизни ривожлантириш, битмас-туганмас табиий ресурсларимизни ишга солиш ва ўзлаштириш, мамлакатимизни аста-секин индустрлаштиришга — миллий кадрларни тезроқ тайёрлашга катта эътибор бермоқдамиз, бутун дунёда тинчликни сақлаш ишига ўз ҳиссамизни қўшмоқ учун дўстларимизни кўпайтиришга зўр эътибор бермоқдамиз.

Ҳар иккала мамлакатимизнинг муштарак мақсадлари ана шундай. Бизнинг ўртамизда икки томонлама самимий муносабатлар ўрнатилди. Шу билан бирга ҳар иккала мамлакатимиз биргаликда ҳаракат қилиб, ирқчилик ва апартеидга қарши, эски ва янги мустамлакачиликка ҳамда уларнинг оқибатларига қарши, шунингдек маккор империализмга қарши кураш олиб боришга қатъий қарор бергандир.

Шундан кейин Н. В. Подгорний нутқ сўзлади. Н. В. Подгорний қуйидагиларни айтди:

Биз, бу дўстона зиёфатда ҳозир бўлишимиздан жуда мамнунмиз. Президент жаноблари, Совет Иттифоқи ва унинг халқи шаънига айтган яхши ва қизғин сўзларингиз учун, давлатимизнинг тинчлик ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш соҳасида зўр ғайрат билан қилаётган ишларига юксак баҳо берганлигингиз учун сизга самимий ташаккур изҳор қилишни истар эдик.

Президент жаноблари! Совет Иттифоқининг Ленинград ва Волгоград каби қаҳрамон шаҳарларига борган вақтингизда совет кишиларининг ўз ватанини ҳимоя қилишда кўрсатган жасорати ва фидокорлигини шахсан кўриб ишонч ҳосил қила олдингиз, уларнинг ҳозирги ҳаёти, экономика, фан ва маданият соҳасида эришган муваффақиятлари билан шахсан танишиб чиқиш имкониятига эга бўлдингиз. Сиз қаҳрамон шаҳар Киевга ва серқуёш Қримга ҳам борасиз, кўп миллатли Совет Социалистик Республикалари Иттифоқидаги 15 республиканинг бири бўлмиш Украинанинг ютуқлари билан танишиб чиқиш имкониятига эга бўласиз.

Мамлакатимизда қўлга киритилган нарсаларнинг ҳаммаси янги, илғор ижтимоий тузум — коммунизм барпо этишдан иборат улуғ вазифани ўз олдига қўйган бутун совет халқининг зўр ғайрат билан қилган илҳомбахш меҳнати натижасидир.

Президент жаноблари, учрашган ва суҳбат ўтказган чоғимизда кўп масалалар юзасидан дўстона вазиятда фикрлашиб олиш имкониятига эга бўлдик. Биз Совет Иттифоқи билан Марказий Африка Республикаси ўртасидаги муносабатларни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, шунингдек ҳозирги халқаро аҳволнинг энг актуал проблемалари юзасидан фикрлашиб олдик. Ана шу проблемаларнинг кўпи юзасидан мамлакатларимизнинг қарашлари бир хил ва муштарак эканлигини мамнуният билан қайд қиламиз.

Совет Иттифоқида Марказий Африка Республикасининг блокларга қўшилмаслик сиёсатини, Африка мамлакатлари халқларининг эски ҳамда янги мустамлакачиликка қарши, иқтисодий қолоқликни тугатиш, Африкадаги ёш мустақил давлатларнинг халқаро позицияларини мустаҳкамлаш учун олиб бораётган курашларида уларнинг бирлигини мустаҳкамлашга қаратилган тадбирларини ғоят қадрлайдилар. Биз Марказий Африка Республикаси ҳукуматининг ва Африкадаги бошқа мамлакатлар ҳукуматларининг Африка Бирлиги Ташкилоти Африка давлатларининг мустақиллигини мустаҳкамлаш учун, Африка тупроғида мустамлакачилик қолдиқларини тугатиш учун курашда ўйнаши лозим бўлган муҳим роли тўғрисидаги фикрларига қўшиламиз.

Барча антиимпериалистик кучларни жипслаштириш, уларнинг актив ҳаракат қилишларини кучайтириш тинчлик, озодлик ва социал тараққиёт душманларининг ҳар қандай кирдикорларига қаттиқ зарба беришга ёрдам қилади.

Музокараларимиз давомида масаланинг кўп жиҳатлари аниқланди ва Совет Иттифоқи билан Марказий Африка Республикаси ўртасидаги кенг, дўстона муносабатларни янада ривожлантиришнинг конкрет истиқболлари белгиланди. Уларнинг ўзаро фойдали, самарали ҳамкорлиги мамлакатларимизнинг манфаатларигагина эмас, балки умумий тинчлик манфаатларига ҳам муносибдир.

Президент жаноблари, Сизнинг Совет Иттифоқига қилган визитингиз мамлакатларимиз ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга, уларнинг халқаро майдондаги ҳамкорлигини кенгайтиришга қўшилган янги муҳим ҳисса бўлади деб умид қиламиз. Биз ана шу ҳамкорликнинг муваффақиятли суратда мустаҳкамланиб, ривожланиб бориши учун бундан буён ҳам зўр бериб ҳаракат қиламиз.

Жан-Бедэль Бокасса ва Н. В. Подгорнийнинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан кутиб олинди.

Зиёфат қизғин, дўстона вазиятда ўтди. (ТАСС).

Тошкентда қурилган янги аптека.

И. Глауберзон фотоси.

АНДИЖОН ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

АНДИЖОН. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Бу ерда область партия комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленумда Андижон область партия комитетининг биринчи секретари Б. Р. Раҳимовнинг «Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVIII пленуми якунлари ҳамда партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш, топширилган иш учун кадрларнинг жавобгарлигини ошириш юзасидан область партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида»ги доклади тингланди ва муҳокама қилинди.

Кун тартибидаги иккинчи масала бўйича область партия комитетининг секретари Н. Р. Раҳимов доклад қилди. У область партия ташкилотининг капитал қурилишга раҳбарлигини яхшилаш соҳасидаги вазифалари тўғрисида гапирди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан қарорлар қабул қилинди.

А. ҚУРОНБОЕВ.

МУҲАРРИР МИНБАРИ
ХАТЛАРИНГИЗГА МУНТАЗИРМИЗ

Ўзбекистон матбуот ходимлари учун махсус журнал нашр этиш фикри инқилоб тонготаридаёқ уйғонган эди. 1918 йили Тошкентда «Туркестанский печатник», («Туркистон матбаачиси») журналининг чиқиши республикамизда журналистика нашрига асос солди. 1924 йилнинг январидан «Туркестанская правда» газетаси «Наш рабкор» деган ҳафталик илова чиқара бошлайди. 1927 йилда у «Трибуна рабкора» номи билан «Правда Востока» газетасининг ҳафталик иловасига айланади.

Маҳаллий матбуотга ғоявий раҳбарликни кучайтириш, ишчи-қишлоқ мухбирлари ҳаракатини авж олдириш мақсадида, 1928 йилда ўзбек тилида ишчи-деҳқон ҳарбий ва ёш мухбирлар ҳаракатига раҳбарлик қилувчи «Мухбирлар йўлдоши» журнали «Қизил Ўзбекистон» газетасининг нашри сифатида чиқа бошлайди. «Камбағал деҳқон» «Ишчи» номи билан журнал ўн йилдан ошиқ нашр этилди ва ишчи-деҳқон мухбирлари ҳаракатини авж олдиришда, матбуотнинг меҳнаткаш омма билан алоқасини мустаҳкамлашда сезиларли иш қилди.

Улуғ Ватан уруши йиллари арафасида (1939 йилда) унинг номи ўзгарди ва «Большевистик матбуот» («Большевисткая печать») номи билан чиқа бошлади. Ўша пайтда журнал атрофига машҳур ўзбек журналистлари О. Абдураҳмонов, А. Айюб, А. Пўлат, З. Аминов, И. Раҳим, С. Азимов, Қ. Узоқов, М. Жўра, Ҳ. Икромов, В. Хандрос, А. Исмоилов, В. Голубев, Н. Бойковалар уюшган эди. Уларнинг аксарияти ҳозир ҳам матбуотда фаол иштирок этмоқдалар.

Уруш йилларида ва урушдан кейинги бир неча йиллар мобайнида журналнинг чиқиши тўхтаб қолган эди. 1952 йили Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пропаганда ва агитация бўлими «Маҳаллий матбуот ходимларига ёрдам» — «В помощь работникам местной печати» бюллетенини нашр қилишни тиклади. У ўзбек ва рус тилларида бир йилда олти марта чиқа бошлади.

Газета, журнал, радио ва телевидение тармоқларининг кенгайиши, ишчи-қишлоқ мухбирлари ҳаракатининг янада авж олиши, босмахоналар иши матбуотга партиявий раҳбарликни кучайтиришни тақозо этарди. Ўзбек совет журналистикаси тажрибасини умумлаштириш, публицистика жанрларини ривожлантириш ва такомиллаштириш, ишчи-қишлоқ мухбирларини большевистик матбуотнинг ленинча принциплари ва анъаналари руҳида тарбиялаш ҳам шуни талаб қиларди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қарори билан «Маҳаллий матбуот ходимларига ёрдам» бюллетени 1965 йилда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети матбуот Давлат комитети ва Ўзбекистон журналистлар Союзининг ойлик «Ўзбекистон матбуоти» («Печать Узбекистана») журналига айлантирилди. Журнал тезда республика матбуот, босмахона, китоб савдоси, радио ва телевидение ходимларининг, ишчи ва қишлоқ мухбирларининг минбарига айланиб қолди. Унда «Матбуот. Тажриба. Обзорлар», «Журналист лабораториясида», «Ишчи-қишлоқ мухбири йўлдоши», «Ёш журналистларнинг сиртқи мактаби», «Район матбуоти ва унинг вазифалари», «Идеология фронти», «Радио ва телевидение», «Танқид ва библиография», «Ўзбекистон матбуоти тарихидан», «Социологик суҳбатлар», «Психология саҳифалари», «Журналистлар ижоди», «Юпитер» фотоклуби» каби бўлим ва рубрикалар пайдо бўлди. Юқоридаги рубрикалардан журнал ўз олдига ўқувчиларини журналистиканинг турли соҳаларидан хабардор қилиб бориш, журналистларнинг илғор кучларини бирлаштириш, ишчи ва қишлоқ мухбирлари сафининг сифат жиҳатидан ўсиб боришига ёрдамлашиш, газета редакциялари, журнал, босмахона, радио ва телевидение ишини такомиллаштириб бориш вазифасини қўйганлиги кўриниб турибди.

Шу давр ичида нашр қилинган бу журналнинг муҳим камчилиги сифатида унинг матбуотга раҳбарлик практикасини ёритишга кам эътибор берганлигини айтиб ўтиш мумкин. Бу камчиликларни бартараф этмоқ учун журналнинг ғоявий савиясини кўтариш, ташкилотчилик ролини ошириш, уни партия органларига яқинлаштириш зарур эди. Шу мақсадда 1969 йилнинг январь ойидан бошлаб, журнал «Совет Ўзбекистони» газетаси ва Ўзбекистон Журналистлар Союзининг нашри сифатида чиқа бошлади. Ана шу вақтдан бошлаб, «Мухбир» — «Корреспондент» номи билан чиқаётган бу журнал область, шаҳар ва район газеталарига мунтазам обзорлар бериб борадиган, матбуотга партиявий раҳбарлик ва оммавий ахборотнинг бошқа воситаларига кўпроқ эътибор берадиган бўлиб қолди. Журналда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг матбуот масалалари, босмахоналар, полиграфия иши, китоб савдоси, радио ва телевидение фаолиятига доир қарорларининг баёни бериб борилади. Кейинги йилларда унинг саҳифасида «Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида», «Матбуот обзори. Тажриба. Ташаббус», «Район матбуоти», «Газета жанрлари», «Журналист ва ёзувчилар клуби», «Деворий газета», «Бизнинг интервью», «Китоблар. Аннотация. Библиография», «Ўзбекистон матбуоти тарихи саҳифалари» каби янги рубрикалар пайдо бўлди.

Юқорида биз журналнинг ўтмиши, босиб ўтган йўли ва ҳозирги ишлари ҳақида гапириб ўтдик. Унинг келажаги ҳақида нима дейиш мумкин? Бу ҳақда мухтарам журналхонларимизнинг фикрини кутамиз. Биз журналимиз ўқувчиларига қуйидаги саволлар билан мурожаат қилиб, уларнинг жавобларини мунтазир бўлиб кутамиз.

1. Сиз «Мухбир» — «Корреспондент» журналини қайси тилда ва қачондан бери ўқийсиз?

2. Журналда босилган қайси материаллар сизга ёқади ва қайсилари ёқмайди?

3. Сизнинг ишингизга журналнинг нафи тегяптими? Агар шундай бўлса, бирорта мисол келтиринг.

«Мухбир» — «Корреспондент» журнали редакцияси ана шу саволларга жавоб беришни хоҳлаган ўқувчиларга олдиндан ўз миннатдорчилигини изҳор қилади.

Саволларимизга жавобларни қуйидаги адресга йўллашингизни илтимос қиламиз: Тошкент — 129, Навоий кўчаси, 30.

Н. УВАРОВ,
«Мухбир» — «Корреспондент» журнали редактори.

КАДРЛАРНИНГ МАСЪУЛИЯТИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК

Тошкент шаҳар партия комитетининг 7 июлда бўлиб ўтган пленуми шаҳар партия ташкилотининг партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш ҳамда кадрларнинг масъулиятини ошириш соҳасидаги вазифаларини муҳокама қилди. Шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Р. Расулов шу тўғрида доклад қилди.

Шаҳар партия ташкилотининг коммунистик қурилишда хотин-қизларнинг активлигини янада ошириш соҳасидаги вазифалари тўғрисида шаҳар партия комитети секретари Р. Н. Бобожонованинг доклади ҳам муҳокама қилинди.

Пленум муҳокама этилган масалалар юзасидан қарор қабул қилди. Шаҳар партия комитетининг меҳнаткашларнинг хўжалик ислоҳоти шароитида корхоналарнинг фаолияти учун юксак масъулиятни сезиш руҳида тарбиялашни кучайтириш тадбирлари тасдиқланди.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин нутқ сўзлади.

Пленумнинг ишида Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов қатнашди. (ЎзТАГ).

ЖУРНАЛИСТЛАР МАСЛАҲАТЛАШМОҚДАЛАР

7 июлда Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг кенгайтирилган пленуми бўлди. Пленумда республика матбуоти, радио ва телевидениеси ходимларининг ижодий фаолиятига доир бир қанча муҳим масалалар қараб чиқилди.

Правление раиси З. И. Есенбоев СССР Журналистлар союзи правлениеси тўртинчи пленумининг якунлари тўғрисида ахборот берди. Бу пленумда Украина, Ўзбекистон ва Ленинград область ижодий ташкилотларининг иши тўғрисидаги ҳисобот муҳокама қилинган эди. Пленумда сўзга чиққан ўртоқлар шу масала юзасидан қабул қилинган қарорни маъқулладилар ва республикадаги илғор редакцион коллективларнинг ташкилотчилик ва пропаганда ишларида В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига тайёргарлик даврида тўпланган тажрибани кенг оммалаштириш зарур эканлигини айтдилар. Ўзбекистондаги матбуот, радио ва телевидение ходимлари, қишлоқ мухбирлари КПСС Марказий Комитетининг 1970 йил июль Пленуми қароридан келиб чиқадиган масъулиятли вазифаларни шараф билан бажариш учун бутун куч-ғайратларини сарф қиладилар, беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун курашишда ўз активликларини янада оширадилар.

Пленум журналист кадрларни тайёрлаш ва қайтадан тайёрлаш масаласини ҳам муҳокама қилди. Ёш журналистлар билан ишлаш ва кадрлар тайёрлаш республика комиссиясининг раиси Р. Ш. Шоғуломов шу тўғрида доклад қилди. (ЎзТАГ).

Солдат МАКТУБЛАРИ

БЎЛИНМА МАШЪАЛИ

Оддий солдат Маҳмуд Илиев номини бўлинмамизда ҳурмат билан тилга оладилар. У бунга ўзининг меҳнатсеварлиги, интизомлилиги билан муяссар бўлди. Маҳмуджон ўзига бириктирилган машинани кўз қорачиғидек сақламоқда. Машина ҳар доим тоза, жанговар ҳолатда туради.

Маҳмуд ҳарбий билим ва техника сирларини маҳорат билан эгаллаб сафдошларига ўрнак бўлаётир. Тажрибали шофер, оддий солдат Маҳмуджон сиёсий ва жанговар тайёргарликда эришган юқори кўрсаткичлари учун аълочилар сафидан жой олган. Бўлинмамизда Маҳмуджон каби илғор солдатлар сони тобора кўпаймоқда. Солдатлардан В. Бабкин, В. Назаров, О. Абдуллаев кабилар ана шулар жумласидандир.

Т. УСМОНОВ,
Н-қисм.

ҲАРБИЙ ҚУРУВЧИЛАР

Ҳарбий қурувчилик — шарафли касб. Буни отрядимиздаги ҳарбий қурувчи солдатлар яхши тушунадилар. Улар уй-жой биноларини қуришда жонбозлик кўрсатмоқдалар. Айниқса, «Коммунистик меҳнат зарбдори» номи ва «Аълочи қурувчи» значогига сазовор бўлган ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги юбилей медали билан мукофотланган ўзбекистонлик солдатлардан А. Шарипов, И. Қораев, Р. Рўзиев, А. Кивенко, Т. Ахроров, Ж. Рамазонов, А. Акопян, Л. Шамсиев, И. Абдурахмонов ва бошқалар ўз бурчларини садоқат билан ўтамоқдалар. Улар совет халқининг немис-фашист босқинчилари устидан ғалаба қозонган куннинг 25 йиллиги байрами муносабати билан фахрий ёрлиқлар билан ҳам тақдирланганлар.

Е. ҲАКИМОВ,
Н-қисм.

УЧ ЎРТОҚ

Рота командири солдатларга саф тортишга буйруқ берди. Солдатлар сафга тизилишди. Командир сафдагиларни бирма-бир кўздан кечирар экан:

— Оддий солдат Нурали Эшболтаев, оддий солдат Аҳад Эшов, оддий солдат Жамолиддин Султонов сафдан икки қадам олға! — деб буюрди.

Улар сафдан чиқишди.

— Бугунги тактик машғулотларда ўз маҳоратларини аъло даражада намойиш қилганликлари учун оддий солдатлардан Эшболтаев, Эшов ва Султоновларга ташаккур эълон қиламан!

— Совет Иттифоқига хизмат қиламан! — деган жарангдор овозлар янгради...

Сурхондарёлик Аҳад Эшов, Нурали Эшболтаев ва Жамолиддин Султоновлар ўзларининг она-Ватан олдидаги бурчларини шараф билан ўтаётирлар. Уч ўртоқ ҳарбий билим ва жанговар техникани кунт билан эгаллаб, ҳарбий ва сиёсий тайёргарликда яхши натижаларга эришмоқдалар. Уларнинг хизматда ва меҳнатда эришаётган юқори кўрсаткичлари муносиб тақдирланди. Илғор солдатлар кўксини безаган «Совет Армияси аълочиси» значоги бунинг тимсолидир.

У. РАВШАНОВ,
Н-қисм.

* * *

Шунингдек, оддий солдатлардан Т. Турсунқулов, З. Садриддинов, З. Жўраев, Т. Олимов, М. Собиров, А. Қувонов, М. Келдиёров, А. Сафоев ва бошқаларнинг редакциямизга йўллаган мактубларида жанговар фарзандларимизнинг хизматда эришаётган ютуқлари ҳақида илиқ сўзлар битилган.

ЕРНИ СОҒЛОМЛАШТИРАЙЛИК

Республикамизда 1970 — 1975 йиллар мобайнида камида 500 минг гектар янги ер ўзлаштирилиб, қишлоқ хўжалик оборотига киритилиши керак. Бу ерлар биринчи навбатда Мирзачўл ва Қарши чўлида, Марказий Фарғона ва Сурхон—Шеробод даштида, Амударёнинг қуйи оқимида ўзлаштирилади. Айни вақтда ҳозир экин экилаётган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга алоҳида эътибор берилади. Шу мақсадда сув хўжалиги қурилишига, мавжуд суғориш тармоқларининг самарадорлигини ошириш ва уларни техника жиҳатидан реконструкциялашга, каналлар, коллектор ҳамда зовурлардан фойдаланиш даражасини кўтаришга биринчи даражали аҳамият берилади. Буларнинг ҳаммаси ҳар гектар ердан самарали фойдаланиш, ерни яхши сақлаш, унинг унумдорлигини муттасил ошириб бориш ва кўпроқ маҳсулот олиш имконини беради.

Давлат суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, сув хўжалиги қурилишини ривожлантиришга доимо катта эътибор бериб келмоқда, жуда кўп маблағ сарфламоқда. Буни Сирдарё области мисолида яққол кўриш мумкин. Фақат **сўнгги беш йил мобайнида областда сув хўжалиги қурилишига 236,6 миллион сўм, шу жумладан, эскидан экин экилиб келинаётган зонадаги совхозларда 20 миллион сўмдан ортиқ капитал маблағ сарфланди.**

Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, деҳқончиликни интенсивлаштириш учун истаган миқдордаги ерга зарур капитал маблағ сарфлаш мумкин. Аммо бу амалда иқтисодий, техникавий, маданий ва бошқа шароитларнинг мавжудлигига боғлиқ. Бинобарин, **асосий вазифа — ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, унумдорлигини ошириш ва шу асосда маҳсулот етиштиришни кўпайтиришга капитал маблағларни максимал даражада сарфлаш йўли билан эмас, балки ердан оқилона фойдаланиш орқали эришишдан иборат.**

Ушбу мақолада ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга ажратилган капитал маблағларни тежаб-тергаб сарфлаш соҳасида қандай имкониятлар борлиги ва областимиз совхозларида экинларнинг, даставвал, пахтанинг ҳосилдорлигини ошириш учун қандай резервлар мавжудлиги ҳақида фан муваффақиятлари ҳамда Мирзачўлдаги совхозларнинг тажрибаси асосида айрим мулоҳазаларни баён қилмоқчиман.

Область хўжаликларида деярли ҳамма жойда тарнов ва ёпиқ ариқлар, тубига сувнинг шимилиб кетишига қарши полиэтилен тўшама ётқизилган бригада сув йўллари, суғоришнинг прогрессив усулларини (бризент енглар, эгилувчан шланглар, сифон трубалар ва ҳоказолар) хўжаликлар ичидаги мукаммал сув тақсимловчи иншоотлардан фойдаланиш билан уйғунлаштириб қўлланиш кўпчилик ишлаб чиқариш коллективларига сувни тежаб-тергаб сарфлаш, пахта ва бошқа экинлар ҳосилдорлигини сезиларли даражада ошириш имконини бермоқда.

Масалан, Мирзачўлнинг янги ўзлаштирилган ерларида биринчи ташкил этилган Герман Титов номли совхозда 1961 йили ҳосилдорлик гектар бошига 12 центнерни ташкил қилган бўлса, об-ҳаво шароити жуда ноқулай келганлигига қарамай ўтган йили 6 минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан 19 центнердан ҳосил олинди. Сув хўжалиги қурилиши вазифаси ҳозирги талаблар даражасида ҳал қилинаётган бошқа совхозларда ҳам ана шундай яхши натижаларга эришилди.

КПСС Марказий Комитетининг 1965 йилги март Пленуми қарорларида **айни бир вақтда коллектор-зовур тармоқлари қуришни лойиҳалаштирмасдан туриб суғориш тармоқлари қуришни қатъиян тақиқлаш зарурлиги таъкидланди.** Мирзачўлнинг қўриқ ерларини ўзлаштирувчилар кейинги даврда кўпчилик хўжаликларда суғориш ва коллектор-зовур тармоқларини бир вақтнинг ўзида қуриб, фойдаланишга топширмоқдалар. Эскидан экин экилиб келинаётган зоналарда у ёки бу участкада сизот сувларнинг сатҳи оз бўлса ҳам кўтарилиши сезилиши биланоқ дарҳол коллектор ва зовурлар қуриш ҳамда эски коллектор ва зовурларнинг ҳолатини яхшилаш чоралари кўриляпти. Биринчи навбатда уларни ўз вақтида тозалаш ва реконструкциялашга зўр бериляпти.

Шуни айтиш керакки, Зомин, Фориш ва Жиззах районларини истесно қилганда, Сирдарё областидаги барча ерлар ўрта ёки кучли даражада шўрланган, кўпчилик жойларда сизот сувлар ернинг юзасига жуда яқин жойлашган. Шу сабабли Мирзачўл шароитида пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил олиш учун, даставвал, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга муттасил эътибор бериш талаб этилади ва шундай қилиняпти. Буни «Социализм» совхози мисолида кўриш мумкин. Бу хўжаликда ерларнинг мелиоратив ҳолати узлуксиз яхшилаб борилаётгани туфайли пахтанинг ҳосилдорлиги тобора ошяпти. Агар совхозда 1963 йили гектаридан 17,4 центнердан ҳосил олинган бўлса, 1967 йили ҳосилдорлик 21,2 центнерга етди. 1968—1969 йиллари ҳам ҳосил кўнгилдагидек бўлди.

Мирзачўлдаги кўпчилик хўжаликларнинг тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, пахта ва бошқа экинлардан олинадиган ҳосилнинг миқдори мавжуд коллектор-зовур тармоқларининг узунлиги ва сизот сувларни чиқариб юбориш қобилиятига боғлиқдир. Областнинг эскидан экин экилиб келинаётган зонасидаги хўжаликларда **1964 йили ҳар гектар ер ҳисобига 10,63 метр коллектор-зовур тармоғи тўғри келган бўлса, бу миқдор 1968 йили 17,3 метрга етди. Шу давр мобайнида пахтанинг ҳосилдорлиги гектар бошига 1,1 центнер ошиб, илгариги 19,9 центнердан 21 центнерга етди.**

Маълумки, ҳозирги вақтда сизот ва ортиқча сувлар экин майдонларидан ташқарига асосан очиқ горизонтал зовурлар ёрдамида чиқариб юборияпти. Эскидан экин экилиб келинаётган зонадаги хўжаликларда қарийб 6 минг километр узунликдаги ана шундай зовурлар бор. Бу зовурлар анча самара бераётган бўлса ҳам, лекин қурилиш ва фойдаланиш сифатлари жиҳатидан жиддий камчиликларга эга. Масалан, унинг бир қисмининг чуқурлиги лойиҳада белгиланганига нисбатан 20 процентни, қолган қисминики эса фақат 16 процентни ташкил этади. Ваҳолонки, уларни қуриш ва реконструкция қилишга ҳозирнинг ўзидаёқ ҳар бир километри ҳисобига 6 минг сўмдан пул сарфланди.

Бу коллектор-зовур тармоқлари аслида секундига 0,35-0,40 кубометр сув ўтказишни назарда тутиб лойиҳалаштирилган. Аммо ҳозирги вақтда ҳатто баҳор ойларида ҳам белгиланганидан 3-6 марта кам сув ўтказади. Эскидан экин экилиб келинаётган зонадаги сизот сувларни экин майдонларидан ташқарига чиқариб юбориш учун коллектор-зовурларни чуқурлаштириш ёки уларнинг узунлигини ҳар гектар ер ҳисобига 40 метрга етказиш айрим жойларда эса бундан ҳам ошириш зарур. Бундан ташқари, нормал ишлашни таъминлаш учун уларни ҳар икки йилда бир марта ўтлар ва лойқадан тозалаб туриш лозим. Агар ҳозир эскидан экин экилиб келинаётган 19 та пахтачилик совхозидаги коллектор-зовурларни тозалашга ҳар йили 430 минг сўм сарфланаётгани ва 2 миллион 152 минг куб метр тупроқ ишлари бажарилаётгани ҳисобга олинса, бунга қанча маблағ сарфланишини тасаввур этиш қийин эмас.

Лекин бу масаланинг иккинчи муҳим томони ҳам борки, уни ҳисобга олмай бўлмайди. Агар барча хўжаликларда коллектор-зовурлар тармоғини ҳар гектар ер ҳисобига 40 метрга етказиладиган бўлса, қўшимча равишда яна 23 метрдан коллектор-зовур қазиш керак. Бунинг учун ҳозирги вақтда экин экилаётган 10 минг гектардан ортиқ ер йўқ бўлиб кетадики, бунга мутлако йўл қўйиб бўлмайди.

Шу сабабли область совхозларида кейинги даврда аввал очиқ зовурлар ўрнига тобора кўпроқ ёпиқ зовурлар қурила бошлади. **Масалан, «Славянский» совхозида 108 километр, Свердлов номли совхозда 49,6 километр, Гагарин номли совхозда ўнларча километр ана шу хилдаги зовурлар қурилди.** Бироқ ёпиқ горизонтал зовурлар ҳам кўп ҳолларда кутилган натижани бермади. Гагарин номли совхозда улар лойқа босиши ва асбоцемент ҳамда сопол трубалар устига ётқизилган қум-шағал босиб қолиши натижасида орадан икки йил ўтгач ишдан чиқди. Сизот сувлар ўзи оқмаслиги ва уни оқизиш учун насослардан фойдаланишга тўғри келиши сабабли

ҲАЁТ ВА ТОВУШ

(ИЛМИЙ ОЧЕРК)

1.

Ер куррасида товуш чиқармайдиган бирорта мавжудотни топиш қийин. Бу ҳақда илмий адабиётларда беҳисоб далиллар келтирилган. Гидроакустик асбобларнинг кўрсатишига қараганда, океан қаъри балиқларнинг «шовқин-сурони»га, базмига тўлиб-тошган бўлади. Инсон қулоғи эса бу инфратовушларни эшитиш қобилиятидан маҳрум.

Демак, табиатни, тирикликни товушларсиз тасаввур қилиш қийин. Чиндан ҳам киши туғилганидан то умрининг охиригача товушлар оламида яшайди. Унинг ички ва руҳий дунёсининг шаклланишида товушларнинг роли катта. Лекин шуни айтиш керакки, табиат симфонияси, яъни товушлар ҳали чуқур ўрганилганича йўқ. Шунинг учун ҳам бу соҳадаги кўп нарсалар бизга мавҳум, сеҳрли бўлиб туюлади. Нима учун, масалан, поезд ғилдирагининг бир маромдаги «тақа-туқи» деярли ҳаммага ёқади? Мутахассисларнинг текширишига кўра мунгли, майин куй чалинганда киши юраги оҳиста-оҳиста тепиб, аксинча марш музикалари чалинса, ритмга қараб юрак тез-тез урар экан ва энг муҳими — кишининг кайфияти ҳам мутлақо турлича бўларкан... Ҳиндистонда кўп асрлардан бери кўзойнакли илонни тутишда ёки ўйнатишда най чалинади. Нима сабабдан най садоси бошқа судралиб юрувчиларга таъсир қилмайди? Зараркунанда ҳашаротларни йўқотишда ҳозир лаборатория усулида махсус акустик асбоблардан фойдаланилмоқда: плёнкага ҳашаротларнинг ўзаро «суҳбати» ёзиб олиниб, у қайтариб қўйилса, яшириниб ётган ҳашаротлар бирин-сирин чиқиб келаверар экан.

Ёки бошқа мисол. Телефонда гаплашаётган одамнинг бири эснаганда унинг товушини эшитган нариги томондаги ҳамсуҳбати беихтиёр эснаб юборишини кўз олдингизга келтиринг. Ҳатто телефонда гаплашиб туриб, овозининг майинлигидан бир-бирига ғойибона ошиқ бўлиб қолган кишиларни учратиш мумкин. Қизиқ!

Буларнинг ҳаммаси тирик мавжудотга, шу жумладан одам организмига товушларнинг қанчалик таъсир этишини исботлайди. Бу муаммоларни бирдан ҳал этиш мумкин эмас, албатта. Булар келажакнинг иши. Лекин шу нарса аниқки, ҳар бир товушнинг турлича қабул қилиниши мияда ўша товушларга жавоб қайтарувчи алоҳида-алоҳида сирли «марказ»ларнинг мавжудлигидан дарак беради. Товуш энг аввало ҳис-туйғуларга урилиб, кейин тафаккур тарозисига ўтади. Шу жиҳатдан олиб қараганда, инсон ҳаётига товушларнинг таъсирини конкрет мисолларда ва илмий тадқиқотларда кўриб чиқиш ўринлидир. Ваҳолонки, биз ҳамма вақт ҳам қулоқ пардаларини эҳтиёт қилолмаймиз. Баъзи тадқиқотчиларнинг, техника асри шу йўсинда юксалаверса, бориб-бориб инсоният кар бўлади, дейишларида қисман бўлса-да, ҳарқалай жон бор. Клиник маълумотлар шуни исботлайдики, ҳаддан ташқари ортиқча шовқин қон томирларини торайтиради, юрак уришини тезлаштиради, кўз қорачиқларининг кенгайишига сабаб бўлади. Саноат акустикаси соҳасида ишловчи американлик олим Хэпдли яқинда бундай деб ёзди: «Шовқин таъсирида гипертония, бош айланиши галлюцинация, паранайя касалликларининг белгилари авж олган». Бошқа мўътабар олимлар эса шовқин ошқозон яраси, аллергия, цереброспиналь менингит, қон томирларида холестериннинг ортиб кетиши, диспепсия, мувозанатни йўқотиб қўйиш ва кўзнинг хиралашуви сингари дардларга сабаб бўлади, деган фикрларни айтадилар.

Айниқса, бу масалада шаҳар аҳолисига қийин. Чунки шовқин— тараққиётга ҳамиша эгизакдир. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти берган маълумотга кўра 1966 йилда касб касалликлари ичида энг кўп тарқалгани карлик бўлган.

Энди ўз-ўзидан шундай савол туғилади: шовқиндан қандай қилиб қутулиш мумкин?

2.

Ҳозирги пайтда кишиларни зарарли шовқиндан холос қилиш устида жуда кўп олимлар бош қотирмоқдалар. Бир гуруҳ мутахассисларнинг фикрича, шовқинга қарши курашда шовқиннинг ўзидан фойдаланиш яхши натижа беради. Бунда цехларга «асабни эркалатувчи» майин товуш чиқарадиган қурилмалар ўрнатиб қўйилади. Тбилиси машинасозлик техникумининг лаборанти З. Хетагури эса шовқинни «ютиб», ёқимли куйга айлантириб берувчи махсус аппарат ишлаб чиқди...

Республикамизда ҳам бу соҳада илмий изланишлар бўляптими? Шу савол билан Ўзбекистон ССР санитария, гигиена ва касб касалликлари илмий-тадқиқот институтининг лаборатория бошлиғи, медицина фанлари кандидати Ҳ. Н. Абдуллаевга мурожаат қилганимизда, у қуйидаги жавобни берди:

— Институтимиз қошида ташкил этилган шовқин ва вибрация лабораторияси ҳали жуда ёш, атиги 3 йилдан бери иш олиб боряпти. Лабораториямиз — шовқин ва вибрацияга қарши кураш олиб боришда республикамиздаги асосий ташкилотчи ҳамда методик марказ ҳисобланади.

Саноат, қурилиш ва қишлоқ хўжалигидаги шовқин ҳамда вибрацияларнинг одам организмига таъсирини ўрганиш лабораториямизнинг асосий вазифасидир. Ҳозир бу ерда 12 илмий ходим иш олиб бормоқда. Улар — медик, биохимик, физик, техник ва лаборантлардан иборат. Ҳозирнинг ўзида катта саноат корхоналарида ва қишлоқ хўжалигида мавжуд бўлган турли хил шовқинларнинг кучи ўрганиб чиқилди. Шовқинга қарши курашнинг хилма-хил усуллари синаб кўрилди ва Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига тавсия этилди. Бундан ташқари, йирик корхоналардан келган медицина ходимлари лабораториямизда ўз малакаларини оширмоқдалар. Айни пайтда илмий ходимларимиз завод ва фабрикаларнинг ишчилари ҳамда механизаторлар организмига шовқин ва вибрациянинг таъсирини ўрганиш, иш шароитини яхшилаш чоралари устида илмий тадқиқотлар олиб бормоқдалар. Масалан, Тошкент медицина институтининг аспиранти И. Я. Данилова лабораториямизда ишлаб, «Тошкент тўқимачилик комбинатидаги ишчи аёллар организмига вибрациянинг таъсири» деган темадаги кандидатлик диссертациясини муваффақият билан ёқлади.

Иттифоқимиздаги шовқин ва вибрация устида илмий-тадқиқот ўтказаётган олимларнинг кузатувларига қараганда, шовқин ҳамда вибрация турли фасл ва иқлимда турлича бўлар экан. Шу боисдан лабораторияда «Ўзбекистон аҳолисининг вибрация сезувчанлиги», «Иссиқ шароитда вибрацион касаллик клиникасига оид» деган ва бошқа қатор муҳим темалар бўйича ҳам илмий ишлар олиб борилмоқда...

3.

Кўриниб турибдики, шовқинга қарши кураш соҳасида муҳим илмий тадқиқотлар бошлаб юборилган. Олимларимиз келажакда, сўзсиз, бу борада катта ютуқларни қўлга киритадилар.

Лекин шовқинга қарши курашда ҳозирнинг ўзида қандай амалий ишлар қилиняпти? Асосий масала мана шунда. Бу ўринда биз йирик саноат шаҳарларидан бўлмиш Тошкентдаги аҳвол ҳақида гап юритмоқчимиз. Хўш, шовқиннинг олдини олиш йўлида пойтахтимизда нима чоралар кўриляпти? 1968 йили Ўзбекистон ССР Министрлар Совети «Маиший ва ишлаб чиқариш шовқинига қарши курашни кучайтириш тадбирлари ҳақида» қарор қабул қилди. Республика Министрлар Совети ҳузурида шовқинга қарши кураш ишларини назорат этиб турувчи комиссия тузилди. Пойтахтимизни реконструкция қилиш бош планида бу қарор юклаган талаблар ҳисобга олинди. Масалан, аҳоли яшайдиган пунктлар, саноат корхоналари ва омбор майдонлари маълум узоқликда жойлаштирилиб, уларни уй-жойлардан санитария муҳофаза тўсиқлари билан ажратиш, шунингдек, элликдан ортиқ корхона ва базаларни шаҳардан ташқарига кўчириш кўзда тутилган. Уларнинг кўплари учун ажратилган жойларда қурилиш ишлари бошлаб юборилди. Лойиҳа институтлари кейинги йилларда спорт ва болалар майдончаларини қулай жойлаштириш масаласига етарли аҳамият беряптилар, масалан, уй-жойларнинг бундай майдончалардан камида 30 метрдан узоқда бўлишини кўзда тутган ҳолда лойиҳа ишларини бажармоқдалар.

Тошкент атрофи бўйлаб 62 километрлик айланма йўл қурилгани ҳам катта фойда берди. Энди транзит транспортлар шаҳарга кириб юрмайди. Тошкент шаҳар ижроия комитетининг махсус буйруғига биноан соат 23 дан кейин уй-жой кварталлари ва квартираларда транзистор, радиоприёмник ва телевизорларни қаттиқ қўйиш, баланд овозда ашула айтиш, музика чалиш ва бошқалар ман этилган. Шунингдек, эски трамвайлар борган сари янгилари — кам шовқин чиқарадиганлари билан алмаштириляпти.

Тошкент санэпидстанцияси қошида шовқинни ўлчовчи алоҳида лаборатория очилди ва шаҳримизнинг шовқин харитаси тузиб чиқилмоқда. Бу харита шовқин кучли бўлган жойларда маълум қўшимча чора-тадбирлар белгилаш учун асос бўлади.

Лекин... Бу яхши ниятлар кўпинча ниятлигича қолиб кетяпти. Автоинспекторлар ман этилганига қарамай сигнал бераверадиган, глушители бузуқ машиналарни пинак бузмай тариллатиб ҳайдаб бораётган «учқур» шофёрларга баъзан эътибор ҳам беришмайди. Карнай билан бақириб керосин сотувчилар-чи? Ахлат ташувчи машиналарнинг шанғи овози-чи? Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Шовқинга қарши курашишдек муҳим масалага жавобгар бўлган ташкилотлар — республика Соғлиқни сақлаш, Ички ишлар, Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрликлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети ва бошқа идоралар ҳали бу соҳада сезиларли иш қилмадилар.

Маълумки, дов-дарахтлар шовқинни ютади. Шунинг учун ҳам биринчи навбатда шаҳримизни кўкаламзорлаштириш ишини бутунлай янги изга солиб юбориш лозим. Янги йўлларнинг тезда ишга туширилиши, ёмонларини эса вақтида ремонт қилиш — булар ҳам шовқинни камайтиришда катта роль ўйнайди.

Яна бир мисол. Тошкент кўчаларида ҳозир янги «Икарус» автобуслари қатнаяпти. Улар бурилишларда ва бекатларда тўхтаётганда ғашга тегувчи шундай ўткир овоз чиқарадики, ҳар қандай кишининг ҳам қулоғи ва асабини қоматга келтириб юборади. Худди шундай автобуслар, масалан, Москвада ҳам бор, улар «жимгина» юрибди. Хўш, бунга ким айбдор? Уй-жойлар остида магазинлар қуриш ноқулайлик туғдирмоқда, деган мазмундаги хат-шикоятлар ҳам кўпаймоқда. Бу фикрларни ҳам синчиклаб ўрганиб чиқиш керак...

Хуллас, бу муҳим соҳада эндигина илк қадамлар қўйиляпти. Биргина далилларни келтириш, яхши режалар тузиш ва илмий ҳулосалар чиқариш билангина иш битмайди. Бу масалани таъсирли чора-тадбирлар белгилаш йўли билан, амалий ишлаш билан ҳал этиш зарур.

Ўктам УСМОНОВ.

Туркманистон пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадаси аъзолари Хоразм области далаларини кезиб юрибдилар. Суратда: Туркманистондан келган пахтакорлар Янгиариқ районидаги Охунбобоев номли колхоз далаларида.

К. Отаев фотоси. (ЎзТАГ).

Тошкент политехника институти. Уй-жой бинолари кафедрасининг мудири, профессор К. В. Бабиевский бир гуруҳ дипломант студентларга илмий консультация бермоқда.

И. Глауберзон фотоси.

АХБОРОТ

МОСКВАДАН ХАТ

КЎРГАЗМА ҚАТНАШЧИЛАРИ

Ўтган йили қишлоқ хўжалик экинларидан юқори ҳосил етиштиргани ва давлат планини ортиғи билан бажаргани учун Кўргазма бош комитети Ўзбекистон ССРни Бутуниттифоқ Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг 1970 йилги қатнашчиси деб тасдиқлади.

Кўргазма бош комитети яна Қашқадарё, Сурхондарё, Хоразм областларига, шунингдек 175 хўжалик ва ташкилотларга, қишлоқ хўжалик илғорларидан 6057 кишига кўргазмада қатнашиш ҳуқуқини берди.

ТОМОШАБИНЛАРГА МАНЗУР

Кўплаб москваликлар Шарқ халқлари санъати музейида ташкил қилинган «Ўрта Осиё ҳамда Закавказье республикалари ҳозирги замон тасвирий санъати ва графикаси» кўргазмасини қизиқиб томоша қилдилар. Ўзбекистоннинг таниқли рассомлари Павел Беньков, Александр Волков, Ўрол Тансиқбоев, Чингиз Аҳмаров чизган манзаралар, портретлар ва акварелллар томошабин ҳамда мутахассисларнинг юқори баҳосига сазовор бўлмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН «КИТОБЛАР ОЛАМИДА»

Москванинг Киров кўчасида «Китоблар оламида» деган магазин бор. Бу, мамлакатимиздаги энг катта китоб магазинидир. Ундан иттифоқдош ва автоном республикалар нашриётлари чоп қилган асарларни сотиб олиш мумкин.

Магазиннинг катта залидаги стендларда Ўзбекистон нашриётлари босмадан чиқарган асарларга ҳам кўзингиз тушади. Бу магазин ҳар куни Тошкентдан санъат, адабиёт, тилшунослик, сиёсий, тарихий, иқтисодий, болалар адабиёти ва бошқа соҳалар бўйича нашр қилинган 20-30 минг сўмлик китоб олиб туради.

Ўзбекистон нашриётларининг маҳсулотларини яна пойтахтнинг Калинин проспектидаги «Китоблар уйи» магазинидан ҳам сотиб олиш мумкин.

С. КОСТИРКО.

САВДО ХОДИМИ МИНБАРИ

ХИЗМАТИНГИЗДАМИЗ

Тошкентдаги «Чилонзор» савдо маркази коллективи харидорларга хизмат қилишни яхшилаш, товарлар турини кўпайтириш ва савдо оборотини ошириш соҳасида анча ишлар қиляпти.

Коллектив аъзолари харидорлар учун янада яхшироқ шароит яратиш ва уларнинг мол сотиб олишга кетадиган вақтларини тежаш учун тинмай курашмоқдалар. Шу мақсадда Савдо маркази залида савдо автоматлари ва пулларни майдалаб берувчи автоматлар ўрнатилган. Эркаклар, аёллар ва болалар тайёр кийимлари, пойафзал, радиоприемник ва телевизорлар харидорларнинг ўзлари бевосита танлаб олишлари учун очиб қўйиб сотилмоқда. Шунингдек, тез-тез товарлар кўргазмаси ташкил этилади. Харидорларга товарларнинг хиллари ҳақида маҳаллий радиоузел орқали маълумотлар бериб турилади. Ҳажми катта бўлган товарлар эса харидорларнинг уйларига элтиб бериляпти.

Ихтисослашган бўлимлар ва секцияларда турли-туман товарлар мавжудлиги харидорлар талаб ва эҳтиёжларини янада яхшироқ ўрганишга ёрдам бераётир. Савдо маркази ташкил бўлган даврдан бери ўтган беш йил мобайнида унинг товарообороти 1,5 баробардан ортиқ ошди, яъни 20 миллион сўмдан йилига 30,3 миллион сўмга етди. Айниқса, тайёр кийимлар сотиш кўпайди. Ўрта ҳисобда бу товарларни сотиш 80,6 процент ошди. Пойафзал сотиш эса 47 процент, галантерея, парфюмерия товарлари 75 процент, маданий-маиший товарлар сотиш 64,1 процент ортди.

Шу билан бир қаторда товарларни насияга сотиш ҳам кенг йўлга қўйилган. Агар ўтган 1969 йилда 810 минг сўмлик товарлар насияга сотилган бўлса, фақат шу йилнинг олти ойи давомида 500 минг сўмлик сотилди.

Ҳозирги кунда Савдо марказида 785 киши ишлаётир. Сотувчилик касби жуда мураккаб, чунки, ҳар бир иш куни давомида сотувчи турли касбдаги, турли ёшдаги, турли феъл-атворли, турли хил дидга эга бўлган кишилар билан тўқнашади. Сотувчининг вазифаси харидорларига у ёки бу товарни танлашда яхши маслаҳат беришдир. Лекин бу анча қийин масала. Шунинг учун ҳар бир сотувчи ўз касбини мукаммал эгаллаши лозим. Сотувчининг ишига қараб магазин коллективи, унинг раҳбарлари ишига баҳо берадилар. Сотувчининг муомаласи харидорнинг кайфиятигагина эмас, балки давлат планининг бажарилишига ҳам таъсир этади.

Савдо марказида ходимларни ўқитиш ва тарбиялашга алоҳида эътибор бериб келинмоқда. Тошкент Савдо техникумининг талабалари ўз ишлаб чиқариш практикаларини шу ерда ўтказмоқдалар. Улар бу ерда бухгалтерия ҳисобини, ҳисоблаш машиналарини бошқариш техникасини ўрганаётирлар. Хўжалик фаолияти кўрсаткичларини таҳлил қилиш, савдо корхонаси ишини планлаштиришни ўзлаштирмоқдалар. Уларга коллектив аъзолари яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Савдо маркази коллективи аъзолари келаётган байрам — савдо ходимлари кунини меҳнатда зўр кўтаринкилик билан кутиб олмоқдалар. Ярим йиллик товарооборот плани муддатидан 10 кун илгари, яъни 20 июнда ортиғи билан бажарилди.

Коллектив аъзолари харидорларга намунали савдо хизмати кўрсатиш, йиллик товарооборот планини муддатидан олдин бажариш учун ўз зиммаларига оширилган мажбурият олдилар. Юксак савдо маданиятига эришишни ўзларига шиор қилиб олган коллектив аъзолари ҳозирги кунда ана шу юксак мажбуриятларга яраша меҳнат қилмоқдалар.

М. АҲМЕДОВ,
Тошкентдаги «Чилонзор» Савдо маркази директорининг ўринбосари, иқтисод фанлари кандидати.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Қ. ТОЖИЕВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Бадиий ўқиш соҳасидаги кўп йиллик ва самарали ишлари учун Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Радиоэшиттириш ва телевидение давлат комитети диктори Қодир ТОЖИЕВга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1970 йил 7 июль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

З. СОДИҚОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик ижрочилик фаолияти ва ўзбек классик музикасини пропаганда қилишдаги катта хизматлари учун Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Радиоэшиттириш ва телевидение давлат комитети мақомчилар ансамблининг ғижжакчи-созандаси Зокиржон СОДИҚОВга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1970 йил 7 июль.
Тошкент шаҳри.

ҳатто қурилишида камчиликка йўл қўйилмаган зовурлардан ҳам фойдаланиш қийин бўляпти. Насос станцияларини қуриш ва ишлатиш учун эса кўп меҳнат ҳамда маблағ сарфлаш талаб этилади. Бундан ташқари, ёпиқ зовурларнинг ишдан чиққан участкаларини дарҳол тиклаш учун моддий-техника базасини вужудга келтириш керак. Бу ҳам осонликча бўлмайди. Шу туфайли кейинги йилларда мутахассислар ва область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари сизот сувларни вертикаль зовурлар ёрдамида чиқариб юборишдан иборат прогрессив ва перспектив усулни қўлланиш зарур деган фикрни билдиряптилар.

Хўжаликларнинг тажрибаси бу усул ҳар тарафлама фойдали эканлигини тасдиқлаяпти. Мисол учун, «Социализм» совхозида кучли даражада шўрланиб кетганлиги сабабли 3000 гектар ер яроқсиз ҳолга келиб қишлоқ хўжалик оборотидан чиқиб қолган эди. **Ана шу майдонда 28 та вертикаль зовур қуриб ишга туширилиши натижасида ерларнинг мелиоратив ҳолати тубдан яхшиланди ва унинг кўпчилик қисмига ҳозир экин экиляпти.**

«Пахтаорол» совхозининг вертикаль зовурлар қуриш ва улардан фойдаланиш соҳасидаги тажрибаси янада ибратлироқдир. Бу ерда 72 вертикаль зовур ишлаб турибди. Ана шу зовурлардан фойдаланилаётган зонада тупроқнинг шўрланиш даражаси ва сизот сувлар таркибидаги зарарли тузларнинг миқдори анча камаймоқда.

Энди бу масаланинг иқтисодий томонини олиб кўрайлик. **Ҳар гектар ер ҳисобига зарур даражадаги узунликда ва сув ўтказиш қобилияти етарли бўлган очиқ зовурлар қуриш учун худди шунга тенг келадиган вертикаль зовур қуришга нисбатан 2,5-3 баравар, ёпиқ зовурлар қуришга эса бундан ҳам кўп капитал маблағ сарфланади. Бундан ташқари, вертикаль зовурлар ёрдамида экин майдонларидан ташқарига очиқ зовурларга нисбатан 3-6 марта ва ёпиқ зовурларга нисбатан 1,5-3 марта кўп сизот сувлар чиқариб юборилади.** Бунинг устига сизот сувларнинг сатҳи ҳатто жуда секин пасайганда ҳам тупроқ таркибидаги зарарли тузлар миқдори ёпиқ зовурлардан фойдаланилгандагига нисбатан тезроқ камаяди.

Тўпланган тажриба шуни кўрсатдики, вертикаль зовурлар ишлатилганида тупроқ ва сизот сувлар қайтадан шўрланмайди, пастдаги сув қатламидан тупроқнинг устки қисмига тузнинг кўтарилиб чиқиши тўхтайди. Чунки, сизот сувларнинг зарарли тузлардан тозаланган ва тобора пастга тушиб борадиган оқими вужудга келади. Бу областимиз шароитида жуда муҳим аҳамиятга эга. Негаки, тупроғининг шўри тозаланмаган ерлардан ҳам, шўри тозаланган ерлардан эса кўп ҳосил олинади. Масалан, «Пахтаорол» совхозида бир хилдаги агротехника ва ташкилий тадбирларни амалга оширган ҳолда тупроғининг шўри тозаланган ерларнинг гектаридан шўри тозаланмаган ерларга нисбатан 9-10 центнер кўп пахта олиняпти.

Қилинган ҳисоб-китоблар шуни кўрсатмоқдаки, эскидан экин экилиб келинаётган зонада вертикаль зовурлардан ёппасига фойдаланиш орқали ишдан чиқиб қолган 5 минг гектар ерни қайтадан тиклаш ва очиқ коллектор-зовурларни йўқотиб ҳамда ўрнини текислаб юбориш йўли билан 3 минг гектар ерни экин майдонига айлантириш мумкин. 8 минг гектар ердан эса йилига камида 16 минг тонна пахта олиш мумкин. Бундан ташқари, ерларнинг шўрланиб ишдан чиқиши олдини олиш, пахтанинг ҳосилдорлигини ошириш ва ялпи ҳосилини кўпайтириш имконияти вужудга келади.

Энди масаланинг иккинчи томонини олиб кўрайлик. Юқорида айтилганидек, очиқ зовурларнинг ҳар бир километрини қуриш ва реконструкция қилишга ҳозирнинг ўзидаёқ 6 минг сўм сарфланди ва бу соҳадаги харажатларнинг миқдори йил сайин ошиб бормоқда. Бир километр зовур эса бизда 56-58 гектар ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга хизмат қилади.

Хулоса қилиб айтганда, сув хўжалиги қурилиши ва ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш мақсадларига ажратилган капитал маблағлардан тежаб-тергаб фойдаланиш, оз маблағ сарфлаб, кўпроқ майдоннинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, узоқ вақт давомида яхши хизмат қиладиган зовурларга эга бўлиш учун бу муҳим вазифага ижодий ёндошиш зарур. Шундагина сувдан фойдаланишни яхшилаш, ерларни соғломлаштириш, пахта ва бошқа экинларнинг ҳосилдорлигини ошириш ҳамда ялпи ҳосилни кўпайтиришда кутилган натижага эришиш мумкин.

Афсуски, бу соҳада муҳим роль ўйновчи, экин майдонларидаги сизот сувларни ташқарига чиқариб юбориш ва ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, бинобарин ундан яхши фойдаланиш, ҳосилдорлигини оширишнинг прогрессив, келажаги порлоқ усули бўлган вертикаль зовурлар қурилиши кейинга суриляпти. Бунга капитал маблағларнинг етишмаслиги эмас, балки оқилона фойдаланилмаётгани сабаб бўлмоқда.

Эскидан экин экиб келинаётган зонада фақат вертикаль зовурлар қуриш билан шуғулланувчи ихтисослаштирилган ташкилот вужудга келтириш вақти келди. Чунки, «Сирдарьядренажстрой» зовурлар қуриш ўрнига, ер текислаш, янги ерларни ўзлаштириш каби ишларни бажаряпти. Бунинг устига белгиланган ҳажмдаги ишни бажариш учун унинг зарур даражадаги моддий-техника базаси йўқ.

Энди сувдан яхши фойдаланиш ва суғоришда меҳнат унумдорлигини ошириш, бу ишга кам куч ҳамда маблағ сарфлаш билан боғлиқ бўлган иккинчи масалага қисқача тўхталмоқчиман.

Сув хўжалиги ва мелиорация қурилишининг ҳозирги кенг миқёслари янги суғориладиган ерларни ўзлаштириш йўли билан алмашлаб экишни кенг жорий этиш, экинларни суғориш техникасига алоҳида эътибор бериш, уни механизациялаш ва суғориш усулларини узлуксиз равишда такомиллаштириб боришни тақозо этади.

Ғўзани сунъий ёмғир ёғдириш усули билан суғориш янада каттароқ қизиқиш туғдиряпти. «Пахтаорол» совхозида бу соҳада катта тажриба тўпланган. Совхозда суғоришнинг бу усули қўлланилган майдонларнинг гектаридан кейинги беш йилда ўртача 24 центнердан ҳосил олинди, ғўзани суғоришга эса 1000 куб метр сув сарфланди. Ғўза оддий усулда суғорилган майдонларнинг гектаридан шу даврда олинган ўртача ҳосил 21 центнерга тўғри келди ва гектарига 1300 куб метр сув сарфланди.

Юқорида айтилганлардан келиб чиқадиган хулоса шуки, совхозларимизда ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, сувдан самарали фойдаланиш, ернинг унумдорлигини ошириш ва ундан кўпроқ ҳосил олиш, пахта ҳамда бошқа экинлар ҳосилдорлигини кўтариш, комплекс механизациялашни кенг жорий этиш асосида деҳқончилик маданиятини юксалтириш учун битмас-туганмас резерв ва имкониятлар мавжуд.

КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган Пленуми Сирдарё областида ҳам мелиорация тадбирларини кенг амалга ошириш йўли билан пахтачиликни янада ривожлантириш йўлларини белгилаб берди ва бу соҳадаги резервлардан оқилона фойдаланиш зарурлигини уқтирди.

Ана шу резервларни ишга солиш шу куннинг муҳим вазифасидир.

Р. ҲУСАНОВ,
Сирдарё область совхозлар трестининг директори.

7 ИЮЛЬ

Ғалла ЎРИМ-ЙИҒИМИ

Республика областларида ғалла ўрим-йиғими ва дон тайёрлашнинг бориши тўғрисида

МАЪЛУМОТ

1-стун — бир кунда ўрилган майдон (гектар ҳисобида); 2-стун — мавсум бошидан буён (гектар ҳисобида); 3-стун — планнинг бажарилиш проценти, 4-стун — бир кунда тайёрланган дон (тонна ҳисобида), 5-стун — мавсум бошидан буён (тонна ҳисобида), 6-стун планнинг бажарилиш проценти.

Андижон	—	8.700	100,0	92	280	—
Фарғона	101	4.418	90,2	30	348	—
Сирдарё	4.091	161.913	88,3	375	44.595	108,7
Қашқадарё	4.779	239.455	83,5	784	62.598	130,4
Самарқанд	7.323	302.353	81,6	2,172	58.930	101,6
Наманган	126	7.939	77,8	16	453	—
Бухоро	377	7.407	68,6	106	1,551	—
Сурхондарё	1438	40.176	65,6	126	8,551	106,9
Тошкент	3174	56.539	61,3	664	10.339	93,4
Республика бўйича:	21.409	828.900	80,6	4.365	187.645	113,0

Ҳалқаро ҲАЁТ

ҲАРАКАТ ПРОГРАММАСИ

КПСС Марказий Комитети пленумининг материаллари, ўртоқ Л. И. Брежнев доклади ва пленумнинг «Қишлоқ хўжалик соҳасида партиянинг навбатдаги вазифалари» деган қарори ҳали ҳам чет эл матбуотининг диққатини жалб қилмоқда. Кўпгина газеталар докладда ва қарорда СССР қишлоқ хўжалигини янада ўстиришга доир айтиб ўтилган асосий маълумотларни босиб чиқармоқда.

◆ УЛАН-БАТОР. Монголия жамоатчилиги КПСС Марказий Комитети пленумининг иш якунларига ғоят қизиқмоқда. Монголия халқ Революцион партияси ва Монголия ҳукуматининг органи «Унэн» газетаси КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев докладининг батафсил баёнини биринчи саҳифада катта сарлавҳа остида босиб чиқарди. Қишлоқ хўжалигининг моддий техника базасини мустаҳкамлаш тўғрисида, аҳолини озиқ-овқат маҳсулоти билан таъминлашни яхшилаш тўғрисида докладда айтилган гапларни газета алоҳида қайд қилмоқда.

◆ ВАШИНГТОН. «Вашингтон пост» газетаси КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев докладида айтилган асосий фикрлар билан ўз газетхонларини таништирмоқда. Газетанинг Москвадаги мухбири бу пленум қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик планининг контроль рақамларини белгилаб берганлигини айтиб, шу давр ичида давлат бюджетидан 77,06 миллиард сўм ажратилишини, колхозларнинг ўзлари эса қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга сарфлайдиган капитал маблағ 40 миллиард сўмга етказилишини уқдириб кўрсатмоқда.

◆ РИМ. «Унита» газетаси КПСС Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида ўз мухбири Андриано Гуэрранинг Москвадан юборган мақоласини «Қишлоқ хўжалигига жуда катта капитал маблағлар берилади» деган сарлавҳа остида босиб чиқарди. Мақолада, жумладан айтиладики, СССР қишлоқ хўжалиги янги беш йилликда 1 миллион 700 минг трактор, 1 миллион 100 минг юк автомашинаси ва бошқа кўпгина техника олиши лозим. «Қишлоқ хўжалигини химиялаштиришга мисли кўрилмаган жуда катта миқёсда маблағ сарфланади» деб ёзади «Унита» газетаси.

◆ ҚОҲИРА. Мисрдаги «Ижиншн мейл» газетаси КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг пленумдаги доклади баёнини «Брежнев қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг зўр кампанияси бошланганлигини эълон қилди» деган сарлавҳа остида босиб чиқарди.

◆ ДЕҲЛИ. Ҳиндистон матбуоти КПСС Марказий Комитетининг Москвада ўз ишини тамомлаган пленумига Совет мамлакати ҳаётидаги катта воқеа деб баҳо берди. ПТИ информация агентлигининг Москвадан олиб берган хабарида КПСС Марказий Комитетининг пленуми КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев докладини якдиллик билан маъқуллади, деб таъкидланади.

АҚШНИНГ ҲИНДИ-ХИТОЙДАГИ АГРЕССИЯСИГА ҚАРШИ

◆ ОТТАВА. Канада Компартиясининг Бош секретари У. Каштан АҚШнинг Ҳинди-Хитойдаги агрессиясини тўхтатиш — ҳозирги пайтнинг энг муҳим вазифаларидан биридир, деди. У партия Марказий Комитети пленумида сўзлаган нутқида қуйидагиларни айтди: Ҳинди-Хитой халқларининг империализмга қарши мамлакатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи учун ва умумий тинчлик учун олиб бораётган ялпи курашининг таркибий қисмидир. Каштан Американинг барча қўшинларини ва АҚШ гумашталарининг қўшинларини Ҳинди-Хитойдан сўзсиз ва дарҳол олиб чиқиб кетиш тўғрисидаги талабни, шунингдек Канада АҚШга қурол-яроғ етказиб беришни тўхтатиб, шу авантюрада қатнашишга чек қўйиши лозим деган талабни қўллаб-қувватлаш йўлидаги қудратли ҳаракат йўлида Канада халқи кенг оммасини бирлаштиришга даъват этди.

◆ НЬЮ-ЙОРК. Шаҳарнинг қарийб 40 минг аҳолиси имзолаган ариза Нью-Йорк шаҳар маъмурларига топширилди. Бу аризада АҚШнинг Ҳинди-Хитойда олиб бораётган урушига норозилик билдирилган. Бу ҳужжатни имзолаган кишилар маъмурлардан шаҳар аҳолисининг «эълон қилинмаган уруш»да қатнашишдан воз кечиш ҳуқуқини ҳимоя қилувчи қонун лойиҳаси юзасидан референдум ўтказишни талаб қиладилар.

◆ ХЕЛЬСИНКИ. «Пяйзян саномат» газетаси хабар беради: Финляндиядаги турли сиёсий ва жамоат ташкилотлари вакилларининг катта бир группаси АҚШ элчихонасига бориб, мактуб топширди. Бу мактубда АҚШ қўшинлари ва АҚШ иттифоқчилари қўшинларини сўзсиз ва тамомила Ҳинди-Хитойнинг ҳамма территориясидан олиб чиқиб кетиш талаб этилган. Мамлакатдаги 230 га яқин ташкилот ана шу мактубни қўллаб-қувватлади.

◆ МЕЛЬБУРН. Австралиянинг энг йирик шаҳарларидан Сидней ва Мельбурнда Қўшма Штатларнинг Ҳинди-Хитойда давом эттираётган агрессиясига қарши аҳолининг оммавий намойишлари бўлиб ўтди.

Сиднейда неча юзлаб киши норозилик юришида қатнашди. Бу юриш Америка консулхонаси биноси олдида ўтказилган митинг билан тугалланди. Митингда сўзга чиққан нотиқлар АҚШнинг агрессия сиёсатига, шунингдек Ҳинди-Хитойдаги уруш орқасидан бойлик тўплаётган Америка монополияларига лаънат ўқидилар. Маъмурлар 300 дан ортиқ полиция ходимини консулхона биноси олдига келтирдилар. Намойиш қатнашчиларидан 16 киши қамоққа олинди. (ТАСС).

АҚШ Ҳинди-Хитойдаги агрессиясини кенгайтиришда Окинавадаги ҳарбий базасидан кенг фойдаланмоқда. Америка қўшинлари Камбоджага бостириб кирганларидан сўнг оролдаги базадан «В-52» бомбардимончи самолётларнинг учиши янада кўпайди. Америка солдатлари жангга ташланишдан олдин бу ерда жиддий тайёргарликдан ўтадилар. Суратда: АҚШнинг Окинавадаги ҳарбий денгиз пиёдаларининг жанговар машқи.

ЯПС—АПН фотоси.

КОНГРЕССГА ТАБРИК

Кеча революция бешиги Ленинградда қардошлашган шаҳарларнинг VII жаҳон конгресси ўз ишини бошлади. Конгрессда ер юзидаги ўнлаб мамлакатларнинг вакиллари қатнашмоқда. СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Н. В. Подгорний конгресс қатнашчиларига табрик телеграммаси йўллаб, анжуман ишига муваффақиятлар тилади. (ТАСС).

НИДО

...Исроил ҳарбийлари арабларнинг Қуддус вилоятига бостириб қириб, ерлик аҳолини ваҳшиёна қийноқлар остида ўз юртларидан қувиб чиқармоқдалар... (газета хабаридан).

Борар замон, борар нафас,
Борар қушлар бузиб қафас...
Борар жаҳон тўлиб бир
сас:
— Ҳаво беринг!
— Само беринг!
Борар кунлар, тунлар,
унлар,
Ёқа йиртиб неча қуллар...
Яшаш талаб қилар улар:
— Тенглик беринг!
— Ватан беринг!
Беринг жилға, дарё, уммон,
Тўфон беринг, беринг
сурон...
Ёвга шафқат берманг ҳеч
он:
— Қасам беринг!
— Қасос беринг!
Борар замон, имон, тоқат,
Юрак тўла тилак қат-қат...
Борар сўраб у бахт фақат:
— Эрклик беринг!
— Тинчлик беринг!

Чўлпон ЭРГАШ.

СОВЕТ ИТТИФОҚИНИНГ БУЮРТМАСИ БИЛАН

СОФИЯ, 6 июль. (ТАСС). Варнадаги Г. Димитров кемасозлик заводида ишлаб чиқарилган янги «Волгонефть» дарё танкерида совет байроғи кўтарилди. Кема тез орада биринчи рейсга чиқиб, Совет Иттифоқига йўл олади.

ҚАРДОШ МАМЛАКАТЛАР УЧУН

ПРАГА, 6 июль. (ТАСС). В. И. Ленин номидаги «Шкода» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Пльзень заводи Совет Иттифоқи учун 50 та энг кучли электровоз ишлаб чиқарди. Тез юрар ана шу машиналар курьер пассажир маршрутлари учун мўлжалланган.

Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар «Шкода» комбинатининг локомотивларини энг кўп сотиб олувчи харидорлардир. Бирлашманинг бошқа корхонаси — Остров-Огра шаҳридаги троллейбус заводи ҳам қардош социалистик мамлакатлар учун маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Завод йилнинг биринчи ярмида СССРга 230 дан ортиқ троллейбус юборди.

* *

Бирма Революцион Совети томонидан амалга оширилган илғор чора-тадбирлар туфайли сўнгги йиллар ичида мамлакатда аҳоли учун илм олиш ва бепул медицина хизматидан фойдаланиш имкони туғилди. Мамлакатда кўплаб янги мактаб ва касалхоналар қурилди. Суратда: Бассейн шаҳридаги янги область касалхонаси.

Н. Новиков фотоси. (ТАСС).

ХАЛҚАРО ФЕЛЬЕТОН

ИНТЕРВЬЮ

— Бош министр хоним! Сиз мени қабул қилишга рози бўлиб, жуда катта марҳамат кўрсатдингиз. Мен дунёдаги энг йирик газетанинг вакилиман. Бизнинг газетамиз газетхонларга фақат ростгўй хабарларнигина етказади.

— Марҳамат, ўтиринг. Мен сизга ўн беш минут вақт ажрата оламан. Сизни нима қизиқтиради!

— Бош министр хоним, эшитишимча, сизнинг ҳукуматингиз ҳозирги кунда жуда қийин аҳволда эмиш.

— Бўлмаган гап! Қадимий улуғ давлатнинг қийинчиликлари арзимаган бир нарса. Бу ерда гап чегарадаги майда-чуйда тўқнашувлар ҳақида боряпти, холос. Мана бу харитага бир қаранг-а, гап нима устида бораётганини жуда яхши пайқаб оласиз.

— Ўҳ-ҳў, бу жуда ҳам кўҳна харита экан-ку!

— Тўғри, жуда кўҳна харита. Лекин у жуда яхши сақланган. Бу харита бундан 3 минг йил бурун тузилган. Уни археологларимиз топишди.

— Харитага фақат биттагина давлат киритилипти-ку...

— У пайтларда бошқа давлатлар бўлмаган. Кейинроқ вужудга келган давлатларнинг ҳаммаси сунъий. Худо дунёни яратган пайтда бутун ерни бизнинг боболаримизга берган. Ўшандан буён мана деярли 6 минг йил ўтиб кетди.

— Лекин дунёнинг яралганига 6 минг йилдан кўп вақт бўлиб кетди-ку!

— Йўқ, кўп эмас! Бундан 6 минг йил бурун худо биринчи одамларни яратган. Ана шу одамлар бизнинг давлатимизни тузишган. Бироқ, сўнгги икки минг йилликлар давомида бу ерда бошқа қабилалар яшаган. Биз ҳозир уларни бу ердан ҳайдаб юборишга мажбурмиз.

— Қуваётганларингизнинг борадиган жойлари бўлмаса-чи!

— Агар улар бизнинг юртимизни ташлаб чиқиб кетишни хоҳламаса, уларни меҳнат лагерларига жойлаштирамиз. Шу билан ўзларининг ҳам хавфсизлигини таъминлаймиз.

— Сиз жуда олижаноблик қиляпсиз. Лекин сизнингча, бу нарса нацистларнинг «марҳаматини» эслатмаяптими!

— Нацизм, агар у тўғри қўлланиладиган бўлса, ҳеч қанақа ёмон оқибатларга олиб келмайди. Ахир бу қизил маразга қарши энг самарали воситаку.

— Ҳақ гапни айтдингиз, бош министр хоним. Бироқ, бу маразни енгиш учун жуда кўп пул керак.

— Пул масаласи муаммо эмас. Дунёдаги энг йирик матбуот саройлари ҳар йили бизга керагича банкнот бериб турishади.

— Демак, давлатингиз бой экан-да!

— Ҳа, бўлмасамчи. Бизга ҳар тарафдан пул оқими келиб турипти. Менинг мамлакатимнинг жуда кўп бой ва таъсирли дўстлари ва қариндош-уруғлари бор. Улар бизни қўллаб туришади.

— Уларнинг кимлигини билсак бўладими!

— Масалан, бизнинг НАТО тоғамиз ва унинг ҳомийси Пентагон...

— Ташаккур, бош министр хоним! Мен учун сизнинг юрак сўзларингизни эшитиш чинакам янгилик бўлди. Сизни бутун дунё билади ва мулойим, бебаҳо аёл сифатида қадрлайди. Сизнинг арфа товушидай майин овозингизни ким эшиткиси келмайди, дейсиз. Менга яна бир савол беришга ижозат этгайсиз!

— Марҳамат!

— Ҳар бир одамнинг энг яхши кўрган сўзи бўлади. Ўз она тилингизда сизга энг маъқул тушадиган шундай сўз топиладими!

— Менинг она тилимда бунақа сўздан бир эмас, иккитаси бор. Бу сўзлар менинг қулоғим тагида самовий мусиқадай жаранглайди. Бу «пул» ва «уруш» сўзлари, ҳа, ҳа, «пул» ва «уруш».

— Раҳмат сизга бош министр хоним! Яна бир минут вақтимиз борлигидан фойдаланиб, сўнгги саволимни беришга ижозат этинг. Сиз ҳозиргина давлатингиз тузилганига яқинда 6 минг йил тўлади дедингиз. Шу муносабат билан сиз ўз бой қариндош-уруғларингиз ва дўстларингиздан қандай совғалар кутяпсиз!

— Замонавий қирувчи-бомбардимончи самолётлар ва албатта янада кўпроқ пул.

Мартти ЛАРНИ,
фин ёзувчиси, (АПН).

Футбол

ТЎПСИЗ БИР ОЧКО

Ўз майдонида футбол ўйинни томоша қилишни соғиниб қолган мухлислар бу сафар Тошкентдаги стадионга анча кўп келишди. Томошабинларнинг кўнгли тўқ бўлиб, улар фақат ғалаба қиламиз деган кайфиятда эдилар. Стадион трибуналарини эгаллаган футбол ишқибозларининг ўйин охиригача йигитларимизга олқишлар билан далда бериб турганликлари ана шунинг рамзи.

Ўйин бошланишидан олдиноқ бир қанча футбол ишқибозлари ўз тахминларини рўй-рост айтишди. Улардан баъзилари Кутаисининг «Торпедо» командаси учун дуранг ҳам қаноатланарли дейишса, бошқалари пахтакорчилар фақат ғалабага интилишлари лозимлигини таъкидлашди. «Пахтакор» билан «Торпедо»нинг кечаги учрашуви икки рақибнинг ҳақиқий жангига айланиши олдиндан маълум эди. Бунинг алоҳида сабаби ҳам бор: «Торпедо» билан «Пахтакор» ўйинлар жадвалидаги ўринларини талашиб туришарди. Меҳмонлар 13 ўйиндан 11 очко тўплашган бўлса, мезбонлар улардан битта кам — 10 очко билан жадвалнинг 13- ўрнини эгаллаб туришарди. Бу ўйинда у ёки бу томон дарвозасига киритилган тўп ҳар икки команданинг жадвалдаги ўринлари нисбатини ўзгартириши табиий эди.

Стадион аҳли ўйин бошланишидан олдин шундай кайфиятда ва фикр-мулоҳазада эди. Аслида қандай бўлди? Тўғри, «Пахтакор» ҳужум линиясини «Нефтчи» билан бўлган ўйиндан кейин анча мустаҳкамлаб олди. Янги ўйинчиларнинг командамизга қўшилиши «Пахтакор»нинг қаддини бир мунча ростлашига имкон берди. Лекин кейинги ўйинларда ҳужумчиларимизга чинакам ёрдам кўрсатадиган, ҳимояда, ярим ҳимояда мавқеимизни ушлаб турадиган кўмакчилар астойдил эмаслиги кўриниб турди.

Ўйинчиларнинг универсал бўлгани яхши. Лекин ҳар ким ўз билганича майдонда ҳаракат қилиши натижа бермаслиги кечаги ўйинда рўй-рост кўриниб қолди. Устунлик «Пахтакор» командаси томонида эканлиги сезилиб турди. Бироқ, меҳмонлар ўзларини босиб, тўпларни аниқ ошириб турганликларини инкор қилиб бўлмайди. Яхши ўйинчиларимиздан Турғунов, Исоқовларнинг дарвозани «мустақил» эгаллашга уринишлари командадаги мувозанатни бўшаштириб қўйди ҳисоб. Айниқса Варюхиннинг шошқалоқлиги кўпчиликни ранжитди. Агар ўйинчиларимиз ўз вазифаларини белгиланган участкаларда зўр маҳорат билан бажариб турганларида, Давид Гогия дарвозасига томон йўналтирилган 5 та жарима тўпининг лоақал бир қисми нишонга олинган бўларди.

Грузин футболчилари билан ўтган ўйинда гарчи ҳисоб очилмаган бўлса ҳам, ҳар икки команда тўпсиз биттадан очкони бўлиб олишга эришди. Дублерлар состави учрашувида ўзбек футболчилари 4:2 ҳисобида ғалабага эришдилар.

Ўтган куни мамлакат чемпионатининг саккиз ўйини бўлди. «Динамо» (Тб) — ЦСКА ва «Торпедо» (М) — «Динамо» (К) учрашувлари 1:0, «Нефтчи» — «Арарат» ўйини 3:0, «Шахтёр» — «Спартак» (О) 1:4, «Заря» — «Спартак» (М) 0:2 ҳисобида тугади. СКА — «Динамо» (М) ўйинида ҳисоб очилмади. «Динамо» (Мн) «Зенит»ни 5:1 ҳисобида ютди.

Ўйинлар жадвалининг бугунги кўриниши:

Командалар	У	Ю	Д	М	О
«Динамо» М	14	8	4	2	20
ЦСКА	14	8	3	3	19
«Динамо» (Тб)	14	7	5	2	19
«Динамо» (К)	14	8	2	4	18
СКА (Р)	14	5	7	2	17
«Торпедо» (М)	14	6	5	3	17
«Нефтчи»	15	5	6	4	16
«Спартак» (М)	14	4	7	3	15
«Арарат»	14	6	3	5	15
«Заря»	15	4	6	5	14
«Торпедо» (Кт)	14	2	8	4	12
«Динамо» (Мн)	14	3	5	6	11
«Черноморец»	14	3	5	6	11
«Пахтакор»	14	3	5	6	11
«Зенит»	14	3	3	8	9
«Шахтёр»	14	2	5	7	9
«Спартак» (Ор)	14	1	5	8	7

Ж. ХОЛҚОСИМОВ.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

6.15 — Тонгги концерт, 7.40 — Яллалар. 8.25 — Н. Ҳасанов ва Ф. Содиқов асарлари, 9.30 — Оркестр пьесалари, 9.50 — «Беш йиллик — муддатидан илгари» (тожикча), 11.15 — «Партия ходими минбари», 11.30 — Ғижжак ҳақида суҳбатли концерт. 13.30 — Юрий Гуляев куйлайди. 16.10 — «Бальзак ва музика», Суҳбатли концерт. 16.50 — «Правда» газетасининг обзори. 18.00 — «Зарбдор қурилишнинг коммунистлари». Сирдарё ГРЭСидан репортаж (русча). 18.10 — А. Айвазян. Виолончел ва оркестр учун концерт. 18.40 — Спорт эшиттириши (русча). 19.20 — Қозоқ куйлари, 20.00 — «ЎЗБЕКИСТОН ИШЧИСИ» радиожурнали, 20.30 — Саноат ходимлари учун концерт, 20.55 — «Саломатлик — туман бойлик», 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат, 21.10 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт, 22.20 — «Шеърият кечаси». 23.15 — Дам олиш концерти, 24.00 — Тунги концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.25 — Тошкент кўрсатади, 18.30 — Теляангиликлар, Ўзбек тилида: 18.40 — «Қувноқ пионер ёзи», 19.10 — Телеянгиликлар, 19.20 — Дутор, танбур тароналари, 20.00 — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.25 — Тошкент кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — Тошкент кўрсатади: Кемалар қалъаларни ишғол қилади (бадиий фильм), 21.35 — «Эълон қилинмаган уруш» (ҳужжатли фильм), 22.25 — Фильм-концерт.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Уч ёқлама текширув — «ЧАПКА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1, 3, 5 ярим ва кеч 7 яримда), «МОСКВА» (эрталаб соат 11, кундуз 4, кеч 9 да).

Яшасин севги! — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 9 да).

Қора лола — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Ҳалоскорлик (1 ва 2 серия) — «МОСКВА» (кундуз соат 1 ва кеч 6 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 9 ва 10.40 минутда бошланади).

Уч ёқлама текширув — «ФЕСТИВАЛЬ».

Қашқирлар ороли — «ХИВА», «РАКЕТА».

«УЗБЕККОНЦЕРТ» СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА 8, 9, 11, 12 ИЮЛДА

ҲИНД АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ

ПРОГРАММАДА — ҳинд музика ва рақслари.

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади.

Билетлар сотилган.

Узбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ЎРТА ОСИЁ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИҚТИСОДИ ИНСТИТУТИ ҲУЗУРИДАГИ МЕҲНАТНИ ИЛМИЙ ТАШКИЛ ҚИЛИШ МАРКАЗИ ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

бўлим раҳбарлари: техник хизмат кўрсатиш ва ремонт қилишда меҳнатни илмий ташкил қилиш, сабзавотчилик, боғдорчилик ва узумчилик, ишлаб чиқаришни бошқариш; трактор парки эксплуатациясида меҳнатни илмий ташкил қилиш сектори раҳбари; меҳнатни илмий ташкил қилиш бўлимига катта ва кичик илмий ходимлар;

ўсимликшунослик, чорвачилик, техника хизмати ва ремонти, трактор парки эксплуатацияси, ишлаб чиқаришни бошқариш, физиология, меҳнат гигиенаси ва санитария, сабзавотчилик, боғдорчилик ва узумчилик — докторлар ва фан кандидатлари ҳамда ишлаб чиқариш тажрибасига эга бўлганлар қатнаша оладилар.

Конкурс муддати — 18 июлгача.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Волгоград кўчаси, 4-уй. Телефон № 77-66-74.

М. Т. ОЙБЕК НОМИДАГИ ТЕРМИЗ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари: рус тили ва адабиёти, педагогика ва психология (доцентлар, фан кандидатлари, катта ўқитувчилар), чет тиллари: немис (фан кандидатлари, катта ўқитувчилар), сиёсий иқтисод ва илмий коммунизм (доцент, фан кандидати);

катта ўқитувчилар (ўзбек тилида): физика, математика, қишлоқ хўжалик асослари (фан кандидати, катта ўқитувчилар), ҳозирги замон ўзбек тили (катта ўқитувчи);

катта ўқитувчилар (рус тилида): рус тили, инглиз тили (2 ўрин), немис тили (2), фалсафа, умумий тарих (2 ўрин), фан доктори, доцентлар, (катта ўқитувчилар), сиёсий иқтисод (фан кандидати, катта ўқитувчи);

ўқитувчилар (ўзбек тилида): ўзбек тили норматив грамматикаси (2), ўзбек адабиёти, химия, фалсафа, математика, физкультура, география (2), педагогика ва психология (2);

ўқитувчилар (рус тилида): рус тили норматив грамматикаси (5), немис тили (2), психология.

Конкурс муддати — 18 июлгача.

Мурожаат учун адрес: Термиз шаҳар, Фрунзе кўчаси, 43-уй.

«УЗБЕКБИРЛАШУВ»НИНГ ТОШКЕНТ КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМИ

1970—1971 ўқув йилига қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Кундузги ўқишга: озиқ-овқат ва саноат моллари товаршунослиги, саноат моллари товаршунослиги, озиқ-овқат моллари товаршунослиги, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари товаршунослиги, овқатлар тайёрлаш технологияси, маданий моллар товаршунослиги.

Техникум кундузги ўқишга ёши 30 гача бўлган тўлиқ ўрта маълумотлиларни кундузги ўқишнинг II курсига, тўлиқсиз ўрта маълумотлиларни I курсга қабул қилади.

Аризалар — 31 июлгача қабул қилинади, кириш имтиҳонлари 1 дан 20 августгача давом этади.

Ўқиш муддатлари: овқат тайёрлаш технологияси мутахассислигининг кундузги ўқишига, тўлиқсиз ўрта маълумотлилар учун 4 йил, шу жумладан 1 йил ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқийди. Тўлиқ ўрта маълумотлилар учун кундузги ўқишга 3 йил, шу жумладан 1 йил ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда.

Бошқа мутахассисликлар бўйича тўлиқсиз ўрта маълумотлилар учун кундузги ўқиш 3 йил, ўрта маълумотлилар учун кундузги ўқиш 2 йил.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар:

I курсга: она тилидан (диктант), математика (оғзаки);

овқат тайёрлаш технологияси товаршунослик мутахассислигининг кундузги ўқишнинг 2 курсига она тили ва адабиёт (иншо).

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига танлаган мутахассислиги кўрсатилган ариза, маълумоти тўғрисида гувоҳнома ёки аттестат (асл нусхаси), таржимаи ҳоли, бош кийимсиз олдирилган 3Х5 см ҳажмдаги 4 дона фотосурат, ўқишга юборилганлиги тўғрисида матлубот кооперация ташкилотининг ва оммавий ташкилотларнинг раҳбарлари имзолаган йўлланма, соғлиғи ҳақидаги 286 формадаги медицина справкаси, оила аъзолари ва моддий аҳволи ҳақида справка (кундузги ўқишга қабул қилинган ўқувчилар учун) паспорт ёки туғилиш гувоҳномаси, ҳарбий билет, ёки ҳарбий қайдга олинган гувоҳномасини ўзи билан бирга келтиради.

Ўқишга қабул қилинганлар ётоқхона ва умумий тартибга биноан стипендия билан таъминланадилар.

Адрес: Фарғона шаҳри, Калинин кўчаси, 2-уй, телефонлар: 52-96, 54-98, 52.92, 57-89.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Президиуми ва Электроника институти институт директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари Р. Раҳимовга ва оила аъзоларига отаси

Раҳимберди ЭГАМБЕРДИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдирадилар.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 333793. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331216 Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон — 48—85, Бухоро 3—31—42, Қарши — 38—42, Нукус — 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Урганч 34—55, Гулистон — 22—09.

№ Г. — 158. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. 01689.